

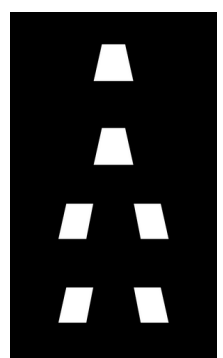

CoCA^{'24}

24, 25 i 26 de gener de 2024
Universitat de Lleida
coca.antropologia.cat

III Congrés Català d'Antropologia

ÍNDEX

Presentació.....	2
Acte inaugural.....	4
Simposis.....	5
Presentacions de llibres.....	64
Taules rodones / Tallers.....	66
Documentals.....	70
Exposicions.....	71
Protocol contra l'assetjament.....	72

Presentació

El Comitè Organitzador i Científic del CoCA està format per representants de les diferents universitats i centres de recerca catalans i de les principals organitzacions d'Antropologia de Catalunya, i s'ha constituït com una comissió vinculada a [l'ICA](#).

L'objectiu del Congrés és crear un punt de trobada de l'Antropologia Social i Cultural a Catalunya. Des de la constitució dels primers departaments i àrees d'Antropologia a les universitats del nostre país, s'ha anat configurant un àmbit de recerca i de professionalització divers i creixent. Avui dia, ens trobem en un moment de maduració i creixement de la disciplina. En aquest context, considerem important construir espais de trobada i d'intercanvi que generin vincles i sinergies entre els i les que ens dediquem a l'Antropologia, per tal de reforçar complicitats i garantir la consolidació d'un àmbit professional i de recerca a Catalunya.

El Congrés pretén contribuir a la promoció i la difusió de l'Antropologia a Catalunya i actuar com a una plataforma per donar visibilitat a la nostra disciplina. Us convidem a participar en el debat i la reflexió conjunta. Podreu participar enviant propostes de simposis, comunicacions, pòsters i material audiovisual. També deixem la porta oberta a d'altres propostes d'activitats.

En CoCA24 que es duu a terme a la Universitat de Lleida mostra la bona salut de l'antropologia catalana amb l'elevat nombre de propostes que s'hi han presentat: 38 simposis, 306 comunicacions, 17 presentacions de llibres, 6 presentacions de documentals, 7 tallers i taules rodones, 2 exposicions, 1 ruta etnohistòrica.

Comitè Científic i de l'organització

Víctor Bretón (Universitat de Lleida)

Coordinació

Albert Roca (Universitat de Lleida)

Coordinació

Camila del Màrmol (Universitat de Barcelona)

Secretaria

Carles Salazar (Universitat de Lleida)

Jordi Roca (Universitat Rovira i Virgili)

Alba Castellsagué (Universitat de Girona)

Carles Serra (Universitat de Girona)

Araceli González (Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC))

Elisenda Ardèvol (Universitat Oberta de Catalunya)

Eduard Ballesté (Universitat Oberta de Catalunya)

Mònica Martínez (Universitat de Barcelona)

Jordi Gascón (Universitat de Barcelona)

Araceli Muñoz (Institut Català d'Antropologia)

Isabella Riccò (Institut Tarragonès d'Antropologia – Universitat Rovira i Virgili)

Montserrat Ventura (Universitat Autònoma de Barcelona)

Roger Costa (Associació Catalana de Professionals de l'Antropologia – ACPA)

Gemma Casal (Universitat de Lleida)

Secretaria tècnica

Montse Martos (Institut Català d'Antropologia)

Administració i suport

Una trentena d'estudiants de les universitats públiques catalanes participen voluntàriament en l'organització del Congrés.

Acte inaugural

Dimecres 24 de gener
18:30 a 21:30
Sala de la Canonja de la Seu Vella

Benvinguda institucional i de la coordinació del CoCA.

Taula rodona: Antropologia i frontera.

Més enllà de designar els llimdars entre estats o administracions, la paraula FRONTERA evoca aquest espai de contacte cultural, liminar i sovint canviant, on les regles del joc estan sempre per fer, on la innovació social neix de la diversitat cultural. És terra d'antropòlegs i antropòlogues. Això és tal vegada més perceptible quan el Congrés Català d'Antropologia s'apropa a un del marges del Principat, a tocar de la Franja, on, a més, es visibilitza de forma quotidiana i molt conspícua el cosmopolitisme que han generat les migracions, cristal·litzant una veritable deslocalització global de la frontera cultural. La taula inaugural proposa, doncs, acostar-nos a la vivència etnogràfica i antropològica a través de les experiències de frontera de tres ponents, a Catalunya, a Amèrica i a Àfrica.

Ramon Sarró. Universitat d'Oxford.

Maria Offenhenden. Universitat Rovira i Virgili

Mònica Martínez. Universitat de Barcelona

Moderador de l'acte **Albert Roca.** Universitat de Lleida

Cata musical amb **Arnau Obiols,** músic pirinenc especialitzat amb la música d'arrel i l'experimentació musical.

Simposis

1. Posthumanisme i vida quotidiana

Coordinació: Josep Martí (I. Milà i Fontanals, CSIC), Begonya Enguix (UOC)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 13:30h / Sala de Juntes 3er pis

El conjunt de corrents teòrics de caire posthumanista convida a reflexionar amb noves mirades els diversos camps d'interès per a l'antropologia. Amb el seu característic postantropocentrisme, es contribueix a la desconstrucció de la condició humana, es qüestiona l'autoritat de dicotomies elementals com natura/cultura, ment/cos, individu/societat, dona/home etc., amb les quals el pensament representacional acostuma a entendre la realitat, i ens fa fixar la nostra atenció en la vivacitat de tot allò que flueix en la vida quotidiana, en les múltiples interaccions que s'hi produeixen i en les micropolítiques generades per economies afectives (Ahmed, 2004). Les conseqüències d'entendre l'ésser humà situat en un imbricat sistema de relacions en lloc de considerar-lo autocontingut, autònom i excepcional, i el fet d'esdevenir conscients dels reptes de l'antropocè, fan que emergeixin noves línies de recerca per interpretar la realitat. Només cal pensar, per exemple, en la importància que el posthumanisme atorga al gir afectiu, al fet de considerar els objectes "actors materio-semiòtics" (Haraway, 2003: 67) com a coconstitutius de la vida social o als estudis interespecífics sorgits arran d'aquests nous corrents teòrics.

En aquest simposi tenen cabuda les presentacions interessades a debatre aspectes teòrics o metodològics del posthumanisme, treballs etnogràfics resultants de la seva aplicació en temes com el gir afectiu, l'agència dels objectes o la impugnació política de la dicotomia "natura-cultura", i molt especialment aquelles presentacions focalitzades en tot allò que el pensament posthumanista té a dir sobre com entenem, experimentem, vivim i gestionem la vida quotidiana.

Comunicacions

Nuevas perspectivas y aproximaciones analíticas en los cuidados cotidianos y de larga duración. La propuesta metodológica de las "constelaciones del cuidado" / [Carlos Chirinos](#)

Vestir-se per ser. Reflexions sobre la vestimenta i relacionalitat a la comunitat indígena jalq'a (Bolívia) / [Kimberley Raas](#)

Sentiments i afectes en la relació entre persones i robots sexuals / [Ismael Montserrat Triay](#)

Els ramats com a subjectes. Mirades multiespècie a mons pastorals / [Pau Sanosa Cols](#)

Sentirse integrado-a en el grupo: Una posible mirada posthumanista del control y autocontrol de nuestros cuerpos / [Juan Antonio Rodríguez-del-Pino](#), [Nina Navajas-Pertegás](#), [Susana Marín Traura](#)

Dones de neteja, assemblatges i ocupacionisme / Josep Martí, Judith C. Ramos

Les shokutaku de la família japonesa com a atmosferes afectives de la posbombolla (1990-2010) en Noriko's Dinner Table i Hanging Gardens / Sabrina Vaquerizo González

Fermentació i posthumanisme: estratègies discursives des de la pràctica / Arantza Begueria

2. Cultura i evolució: l'estudi de les societats humanes des de les ciències de la vida

Coordinació: Carles Salazar i Carrasco (UdL)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30h / Aula 2.16

L'objectiu d'aquest simposi és reunir tots aquells/es que estan interessats/des en estudiar les relacions entre biologia i cultura i/o considerin que podem estudiar científicament les societats humanes a partir de la teoria darwiniana de l'evolució. Pensem que aquesta teoria és rellevant per a l'antropologia i les ciències socials des de dos punts de vista. Primer, és rellevant perquè els éssers humans som éssers biològics producte d'un procés evolutiu, igual com qualsevol altre ésser viu. Per tant, poden ser millor entesos com a resultat d'aquest procés evolutiu. En segon lloc, els éssers humans som éssers biològics però també som éssers culturals. Volem saber com es poden relacionar aquestes dues dimensions en l'anàlisi del comportament humà, i si la teoria darwiniana ens serveix també per estudiar la història de la cultura. Busquem comunicacions que abordin des de l'Antropologia o disciplines afins aspectes fonamentals del comportament humà, tant en la seva dimensió biològica com cultural.

Comunicacions

Evolution and change. How does Hot Brain and Fluid Personality Hypothesis explain change? / [Valentin Ionescu](#)

L'antropització de la selva. El llegat cultural de l'ecosistema amazònic / [Germà García Ruíz](#)

La cultura com a adaptació en l'evolució dels hominins / [Robert Sala Ramos](#)

Les neurones són idees: ontogènia i la revolució neuropolítica. / [Anibal G. Arregui](#)

3. Sistemes de mobilitat en infraestructures morals. Els nous repertoris retòrics per al neoliberalisme urbà

Coordinació: Manuel Delgado Ruiz (UB) / Gabriela Navas Perrone (UB)

Dimecres 24 de gener / 15:30h a 17:30h / Aula 2.38

Els processos de depredació capitalista de les ciutats estan experimentant una renovació de les seves retòriques “emblanquinadores” a càrrec de l’anomenat “nou municipalisme”. Entre les obres més vistoses de les noves governances urbanes destaquen les executades com a part d’una croada contra l’automobilització, exhibides en qualitat de contribucions estratègiques per al combat contra el canvi climàtic. D’aquí l’impuls rebut per nous models de mobilitat no contaminant, com ara els basats en la proliferació de ciclovies i la implementació de superilles i de zones rescatades del trànsit motoritzat gràcies a l’urbanisme tàctic.

Aquestes infraestructures, al mateix temps materials i morals, estan sent enaltides pels especialistes oficials en “la ciutat” i mereixen tota mena d’elogis polítics i mediàtics. Però en realitat són actuacions anecdòtiques, decoratives o perifèriques, operacions sense cap implicació disruptiva per a l’urbanisme financer, inofensives per al control sobre el marc regulador que regeix l’ordenació dels territoris i per programes polítics i econòmics basats en un paper cada cop més disminuït per a allò públic i creixent per a les forces del mercat. No plantegen cap correcció per les mancances o els abusos derivats de la polarització social, la segregació socioespacial o l’escassetat d’habitatge. Ni tan sols ho fa –al contrari del que diu que pretén– respecte de la contaminació ambiental. Totes aquestes qüestions queden camuflades o desplaçades. Tot i això, la implantació de noves estructures i sistemes de mobilitat sostenibles és, avui, una de les marques comercials predilectes amb vista a promoure les ciutats com a fonts d’acumulació capitalista.

Comunicacions

El Carril Bici (CB) a Barcelona: contradiccions i (re)apropriacions d’una infraestructura en embrió / [Juan Granero Bellver](#)

Cambio de usos y funciones urbanas en el Centro Histórico de la Ciudad de México a partir de proyectos de renovación urbana / [Adrian Orozco](#)

Mobilitats tòxiques, urbanisme tàctic i nou higienisme urbà / [Manuel Delgado Ruiz](#)

Cartografías cotidianas del Pla Superilla Barcelona. Etnografía y estimación computacional para estudiar la interacción entre la morfología y la vida urbana de la red de aceras / [María Gabriela Navas Perrone](#)

La conversió de la Rambla en espai públic 'de qualitat'. La cultura com a antídoto ordenador / [Guillermo Aguirre Núñez](#)

Bicibús: las nuevas movilidades urbanas "sostenibles" en Barcelona / [Ainhara Del Pozo Nogales](#)

Infra-estructuras. Las bajas consecuencias del AVE de La Sagrera, Barcelona / Carla Rivera

4. Mobilitats desbordades. El "formal" i l'"informal" en els sistemes de desplaçament urbà

Coordinació: Gerard Horta Calleja (UB), Daniel Malet Calvo (ISCTE-IUL), Marta Contijoch Torres (UB)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 13:30h / Aula 2.38

L'antropologia de les infraestructures de mobilitat posa de manifest com els sistemes de desplaçament urbà articulen narratives sobre la globalització i promeses de futur i connectivitat, però també materialitats específiques i tangibles en temps i espais particulars. Tot plegat en el marc del que es reconeix com el (nou) paradigma de les mobilitats, que ens permet situar infraestructures, institucions i planificacions específiques, i les relacions materials i socials que suposen, connectant-les amb àmbits i escales diferents, sense deixar de costat la manera en què plans, projectes i equipaments de mobilitat es veuen sovint desbordats per usos, necessitats, apropiacions i alternatives no previstes.

En aquest simposi proposem discutir sobre com aquests processos de desbordament són comparables i ressonen entre si. Volem fer-ho contrastant les dinàmiques logístiques d'implantació de noves mobilitats urbanes al Sud global amb les que estan coneixent les ciutats europees, en particular les del sud d'Europa. Ens interessa de manera especial com es produeixen arreu –amb diferències però també amb analogies– les relacions entre dos camps sovint pressuposats com segregats: el "formal" i l'"informal". Pretenem aplicar una perspectiva que ens convidi a no retratar-los en termes reductors, sinó en termes de processos múltiples i diferents de neoliberalització, sotmesos a la complexitat de dinàmiques institucionals, polítiques, econòmiques, urbanes i de serveis públics. Entenem que, més enllà del seu ús com a categoria analítica, el terme "informal" encara es pot recollir i analitzar com un terme que legitima accions concretes, sovint abusives i excloents

Comunicacions

La mobilitat condicionada de les persones en situació de sensellar / [Joan Uribe](#)

¿Quién mueve a quién? Movilidad en la ciudad neoliberal. El caso de Tarragona: explosión demográfica y transporte público / [Francisco Pérez Hernández](#)

El argonautes del 22@: globalisme tecnològic, edatisme i turisme laboral / [Josep Puigbó](#)

De Jambiani a Stone Town en Dala Dala: Infraestructuras de movilidad en Zanzíbar, África / [Dolors Garcia Torra](#)

Autopista México-Pachuca. La violencia infraestructural en la producción de una movilidad vulnerable / [Juan Antonio Martínez Tapia](#)

La mobilitat a la ciutat de La Paz: informalitats, identitats i solidaritats / [Marcel Pich i Esteve](#)

Transporte público desbordado para cruzar la bahía de Inhambane (Mozambique).
Crecimiento urbano, movilidad y riesgo marítimo / [Albert Farré](#)

Dimensions formals i informals en sistemes de transport urbans i interurbans / [Gerard Horta](#), [Daniel Malet Calvo](#), [Marta Contijoch Torres](#)

5. Un conjunto crítico: propuestas que explican procesos de aproximación a la otredad animal

Coordinació: Mara Martínez Morant (ICA)

Dimecres 24 de gener / 15:30h a 17:30h / Aula 1.16

Esta propuesta desentraña diferentes visiones alrededor del Otro animal, defendiendo que los desiguales sistemas de opresión generados por las humanas se han co-constituido alrededor de prácticas que afectan, sobre todo, a los otros animales pero, también, a los animales humanos, aunque los posicionamientos ofrezcan un perfil marcadamente contrapuestos entre unos y otros.

Para explicar este solapamiento de opresiones se hará referencia a tópicos como el antropomorfismo entendido como proceso de aproximación e interpretación de la otredad animal y la empatía, vinculada con el antropomorfismo, que involucra interpretar el estado interno del otro. Se tratará el transhumanismo como privilegio de la humana sobre quién muere o se deja vivir o su posibilidad, y se entrará en el territorio del cuerpo y de la Tierra para contemplar la responsabilidad humana que afecta a las otras animales y cómo, también, incide en la amenaza de colapso que acompaña las prácticas antropogénicas. Se explorará cómo las asociaciones humanas con los otros animales se entienden metafóricamente dentro de las sociedades y cómo tales entendimientos se relacionan con los conceptos de identidad de las humanas sin considerar que, por justicia social, es preciso cuestionar el especismo implícito en esos conceptos, porque la categoría de lo humano y la identidad humana son categorías de poder que se reafirman sobre la subordinación obligatoria encarnada de miles de cuerpos no humanos.

Las propuestas se presentarán desde el análisis tanto teórico como práctico, lo cual abarcará un trabajo de indagación tanto etnográfico como historiográfico.

Comunicacions

Para los équidos su mayor predatora es la humana / Mara Martínez Moran

Antropomorfismos y empatía entrelazada / Surama Lázaro Terol

Semejanza y diferencia en el proceso de reconocimiento, mejora y cría de razas autóctonas de gallinas españolas / Eugenio Cortés-Chamizo

Construcciones corporales en la relación humano-gallina a través de una auto-etnografía / María José Vizcaíno Pina

Transhumanismo: necropolítica del especismo. privilegio de quien muere o deja vivir / Sergio Martínez Meson

Territorio cuerpo – Territorio Tierra. Reflexiones sobre la responsabilidad humana en las otras animales en la era antropocénica / Angelica Galan Perea

6. Del sud venint, a Catalunya estant. Africans i magrebins en la construcció de la societat catalana (XIX-XXI)

Coordinació: Yolanda Aixelà-Cabré (IMF-CSIC), Jordi Moreras Palenzuela (URV)

Dijous 25 de gener / 15:30h a 20:00h / Aula 2.38

Aquest panel revisa la presència d'africans i magrebins a Catalunya en el passat i el present des d'una perspectiva post-decolonial. L'objectiu és exposar històries representatives que abordin les seves experiències, sinèrgies i problemàtiques al país, per tal de construir una aproximació consistent que doni dades històriques i culturals d'aquesta presència. La proposta engloba tant africans com magrebins perquè l'enfocament vol promocionar l'estudi del cas català per tal de fer-lo comparable a d'altres casos de la península ibèrica i Europa. Els treballs dels col·lectius estudiats han de facilitar la comprensió de les seves experiències respecte a la recepció, visibilitat i cohesió social, ja que d'aquesta manera es podrà comparar amb altres períodes històrics i permetrà reconstruir un passat afro-català i magrebí encara força desconegut.

Comunicacions

De Camerun a Europa: (re)connexions identitàries entre els peul mbororo en contextos transnacionals / [Cristina Enguita-Fernàndez](#)

Quan passegem pels nostres cementiris, a qui ens trobem? / [Nadya Jaziri Arjona](#)

Quaranta anys i vint-i-dos relats. reconstuint la genealogia dels estudis sobre la immigració marroquina a Catalunya / [Jordi Moreras](#)

Black African diaspora between the artistic narrative of self-resilience and the burden of otherness in Catalonia. A contextual analysis of *Nosaltres* by Moussa Touré (2005), *Negrers* by Jordi Portals (2023), and the creative dynamic of *Periferia Cimarronas* in Barcelona / [Saiba Bayo](#)

“Us hem creat d'aquesta terra i a ella us retornarem”. La (auto)gestió comunitària de la mort entre els marroquins de la província de Tarragona / [Neus Jàvega](#)

Itinerario(s) de integració de joves migrants no acompanyados/as en el àmbito rural: El reconocimiento de la experiencia a través de una cartografía / [Violeta Quiroga Raimundez](#), [Evelines Chagas Lemos](#)

7. Categories desbordades: usos, discursos i aproximacions a les jerarquies i les alteritats

Coordinació: Ignacio Elpidio Domínguez Ruiz (UB), Fabiola Mancinelli (UB), Olga Jubany Baucells (UB)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30h i 15:30h a 17:30h / Sala de Juntes del 2on pis

Les categories són, abans que res, instruments del procés cognitiu, necessàries per al pensament humà per ordenar i pensar el món. No obstant això, les categories no són processos autònoms del pensament, sinó que emergeixen a partir de la correspondència entre realitats concretes, definides en l'espai i en el temps, i intel·lectes humans definits per circumstàncies socioculturals específiques, les quals utilitzen per pensar el món però també per obrir-s'hi pas. La temàtica d'aquest simposi s'insereix en aquesta necessària articulació entre ordre cognoscitiu i ordre normatiu, amb l'objectiu de provocar i continuar el debat sobre com s'acoblen i desacoblen les categories necessàries per al pensament i les de necessàries per a l'acció. Concretament, el simposi vol reunir debats sobre el límit que uneix i separa la teoria de la pràctica social, i busca dirimir les confusions, tensions i sinergies que sorgeixen quan instruments cognitius, individuals i col·lectius, com ara les categories, es tradueixen en eines polítiques, sistemes subjacents de drets, jerarquies, relacions de poder i processos d'inclusió i exclusió. Per assolir aquest objectiu, aquest simposi coordinat des del Grup de Recerca en Gènere, Identitat i Diversitat de la Universitat de Barcelona convida a la presentació de casos d'estudi i de reflexions procedents d'àmbits diversos, però que exploren categories de diferència, i com són emprades en diversos contextos i discursos. Dins d'aquest marc comú, el simposi aspira a reunir aportacions teòriques i empíriques que busquen desplaçar les línies de les classificacions acadèmiques, qüestionant l'estabilitat o la permanència de les categories.

Comunicacions

Entre la llei i l'experiència dels delictes d'odi: limitacions dels discursos jurídics sobre l'LGBTI-fòbia / Ignacio Elpidio Domínguez Ruiz, Olga Jubany

Masked performances: navigating categorizations in Papua New Guinea / Isabelle Boiteau

Interseccionalidad descolonial: más allá del multiculturalismo (neo)liberal y del análisis fragmentado de las opresiones en Ngulumapu / María Ignacia Ibarra

Interseccionalidad en la novela gráfica: de Anarcoma a La Cosa del pantano / Jordi Caïs Fontanella, Oscar Guasch Andreu

Procesos asistenciales en delitos de odio y discriminación LGTB / Oscar Guasch, Eduardo Lizardo

Retorno y restitución en Colombia. Apuntes para una etnografía interseccional sobre la desigualdad y su carácter diferencial / [Claudia Albano](#)

El patrimoni desbordat: quan l'exaltació rebassa límits / [Joan Roura Expósito](#)

Una reflexió sobre la subversió, els usos i resistències de la infantesa a partir de la sexualitat infantil i les figures infantils nadalenques / [Martí Torra-Merín](#)

Desengranar la categoría de comunidad: Maneras de comprenderse y agruparse entre la población mapuche del sur de Chile / [Laura Fontana Sierra](#)

Desmontando el determinismo biológico de la categoría sexo/género del feminismo transexcluyente / [Rosa Lázaro Castellanos](#)

Resignificaciones de la locura: Quizá nosotras somos las palabras que cuentan lo que somos / [Edurne de Juan](#)

Vampiras, lloronas, envenenadoras, extraviadas y zorras. La monstruosidad femenina como categoría de control / [Livia Motterle](#)

Maternitats, lactàncies maternes i el (des)ordre de les categories / [Marta Ausona](#)

8. Governar la migració a través de la "burocràcia fantasma". Digitalització, externalització i inaccessibilitat de l'estat

Coordinació: Arnau Poy (UB), Alèxia Rué (UAB), Caterina Borelli (Universitat Ca' Foscari)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30h / Aula 2.38

Dins de l'àmbit de les ciències socials, el paradigma dels "buròcrates a peu de carrer" ha tingut un paper destacat en l'estudi de la governança i la implementació de la política pública. La burocràcia d'asil i estrangeria es presenta com un terreny molt fèrtil per a l'observació d'aquest fenomen, ja que els no ciutadans estan especialment subjectes a constants requeriments administratius per accedir a l'estat del benestar, als seus drets i garantir la seva permanència. A Espanya, no obstant, les oportunitats d'interaccions presencials amb els buròcrates a peu de carrer estan disminuint ràpidament com a conseqüència de la digitalització de tota mena de procediments administratius i de l'externalització dels serveis socials de l'estat. Així, tot i que l'estat, a través de la burocràcia, és molt actiu pel que fa a les tasques de disciplina, exclusió i control dels no ciutadans, aquests processos fan que, al mateix temps, esdevingui inaccessible a l'hora de reclamar drets i accedir als serveis socials que hauria de garantir.

Comunicacions

(In)Visibility Paradox: Irregular Migrants as Urban Citizens in Barcelona / [Gülce Şafak Özdemir](#)

Burocràcia, envelliment, i privilegi: detectant desigualtats dins comunitats de persones britàniques jubilades en costes espanyoles / [Emma Fàbrega Domènech](#)

"Wrestling with ghosts": the "Security Law" in Italy as governing through discretion and withdrawal / [Karl Heyer](#)

Els buits jurídics i la vulneració de drets de la cita prèvia obligatòria / [Oriol Nebot i Nieto](#)

Awa Farira / [Victòria Roig Solé](#)

9. Treball de camp acompanyat

Coordinació: Mònica Martínez Mauri (UB), Alice Van den Bogaert (UAB)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30h i 15:30h a 17:30h / Aula 2.37

Realitzar un treball de camp acompanyat -ja sigui, de les criatures, la parella, o els progenitors- té moltes implicacions metodològiques, epistemològiques i ètiques. Endur-se algú a camp pot modificar la temàtica de la recerca, obrir noves vies d'obtenció de dades, afavorir l'establiment de rapport o provocar tensions inesperades. Implica també molts dilemes relacionats amb la separació entre la vida privada i la professional, els nostres límits respecte el relativisme cultural, o la visibilització de privilegis que ens agradaria més ocultar per aconseguir la pretesa "immersió total" que requereix l'observació participant. Provoca dubtes en relació a l'ètica d'utilitzar les criatures o les parelles com a estratègia de recerca. Finalment, aporta molta informació sobre la producció del coneixement, les seves condicions i la recerca situada. Malgrat la seva rellevància epistemològica i metodològica, és un tema relegat a les converses informals: existeix un cert menyspreu per part del món acadèmic i editorial per ser considerat un "afers personal" o fins hi tot anecdòtic. El mite de l'observador objectiu, neutre, que no interfereix en la vida dels seus subjectes d'estudi, segueix ben viu. No obstant algunes mares etnògrafes insisteixen en la necessitat de parlar-ne. Són també elles les més exposades als prejudicis, ja sigui perquè s'enduen les criatures a camp o les "abandonen" durant llargs períodes de temps. En aquest simposi, volem recollir reflexions metodològiques, epistemològiques i ètiques sobre el treball de camp acompanyat amb l'objectiu de reflexionar críticament sobre la qüestió i identificar els principals reptes que ens planteja com etnògrafs/es.

Comunicacions

Maternitat i recerca etnogràfica: dificultats, reptes i oportunitats de ser mare durant el doctorat d'antropologia / Anna Peñuelas Peñarroya

El treball de camp... en família / Miguel Doñate Sastre

No pots estar sola...! "Ser persona" i el sentit de les relacions en dos treballs de camp en comunitats indígenes a Veneçuela i Panamà / Gemma Orobí Canal

Usted no tiene corazón". Qüestionament, beneficis i canvis de fer treball de camp sola, en parella o acompanyada / Maite Marín Salamero

No tornis a venir si no ens portes "el nostre fill"-. Família i treball de camp a la Baixa Casamance / Jordi Tomàs Guilera

L'embaràs en la producció etnogràfica. Una experiència de gestació en el treball de camp entre practicants de Santería a Barcelona / Marta Pons Raga

Etnografia compartida feta entre dues persones. Casualitats, potencialitats i límits / Marta Barba Gassó

10. L'antropologia a les Illes Balears i les Pitiüses: nous trànsits investigadors.

Coordinació: Diana Borràs Rhodes (IAI), Margalida Mulet Pascual (ICA)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 12:00h / Aula 2.37

L'any 2020 l'Institut d'Antropologia de les Illes (IAI) va presentar un primer simposi al COCA sota el títol de "L'antropologia en el context de les Illes Balears i Pitiüses" coordinat per Francesc Alemany i Marc Morell. L'objectiu era contribuir a la visibilització de la disciplina antropològica a les Illes, un procés que s'inicià amb la fundació de l'IAI l'any 2016. Aquesta línia de treball es va continuar l'any 2022 amb la presentació del simposi "L'antropologia a les Illes Balears i les Pitiüses: investigacions, textos i contextos" coordinat per Diana Borràs i Margalida Mulet. En aquesta convocatòria del CoCA 2024 es vol afiançar la trajectòria dels darrers anys presentant un cop més un simposi que doni cabuda a aquelles comunicacions que tenen com a punt de partida la pràctica etnogràfica contemporània duta a terme a les Illes Balears o sobre les Illes Balears i Pitiüses. Un cop més el territori es presenta com un element que permet mostrar els camps de recerca, aplicada i acadèmica, de la antropologia alhora que s'incentiva el desenvolupament de la disciplina en un territori que tot i no oferir els estudis d'antropologia a la Universitat (UIB), sí compta amb un nombre creixent de graduats que fan o volen fer de l'antropologia la seva professió.

D'altre banda, per les característiques del nostre territori, estudiants i professionals d'una i altre illa ens veiem sovint aïllats i allunyats. Així, el simposi es presenta també com un espai de trobada.

Comunicacions

Patrimoni invisibilitzat, objectes quotidians i memòria oral: el cas de la caracola de mar / Diana Borràs Rhodes

De los círculos de ánima a los círculos de mujeres. sobre los conceptos de vida y muerte y espiritualidad femenina / Sara Pastor-Talboom

Masclisme i Cultura jurídica. Una etnografia als jutjats de Catalunya i Mallorca / Caterina Canyelles Gamundí

L'Inventari del Patrimoni Cultural Immaterial de Mallorca (IPCIM). Consideracions des de l'antropologia / Andreu Ramis, Klara Iarruzea

Pagesia fora del circuit convencional: Un anàlisi de les estructures productives familiars a Mallorca / Margalida Mulet Pascual

11. L'antropologia en el disseny: experiències i aprenentatges

Coordinació: Elisenda Ardèvol (UOC), Isabel Graupera (UAB), Ricard Gratacós (UPC)

Dijous 25 de gener / 18.30h a 20:00h / Sala de Juntes 3er pis

Aquest simposi es proposa com un espai per a compartir les experiències i aprenentatges vinculats a la docència de l'antropologia en el camp del disseny i altres disciplines creatives. Concretament, volem explorar com l'antropologia pot apropar-se a disciplines i formes de fer recerca basada en la pràctica d'una forma implicada, que vagi més enllà d'una antropologia del o pel disseny per a una antropologia "en" i "amb" el disseny.

Ensenyar i aprendre antropologia en i amb el disseny suposa replantejar els continguts i activitats més enllà dels temaris d'introducció a l'antropologia i pensar l'antropologia com a coneixement encarnat, més que no pas com un conjunt de coneixements teòrics que cal transmetre i avaluar.

Incorporar l'antropologia en les disciplines creatives suposa també re-imaginar el paper de l'etnografia i el seu lloc en la producció de coneixement experiencial i sensible. L'etnografia, en la seva apertura cap a l'encontre cultural amb "l'altre", és l'instrument més potent per obrir el disseny cap a nous horitzons de possibilitat, tant per la seva capacitat transformadora, com per convertir una relació social en un context de recerca i d'aprenentatge col·laboratiu.

Per una banda, els coneixements i competències que proporciona l'etnografia són cada cop més evidentment necessaris per a una pràctica del disseny adaptada i contextualitzada en un món plural, divers i interconnectat. Per l'altra banda, l'etnografia deixa de ser un mètode retrospectiu per a la construcció de teoria antropològica per esdevenir també, un mètode prefiguratiu i d'intervenció social per a la construcció de futurs en comú.

Comunicacions

Terrasses. Una experiència educativa mitjançant la fotografia etnogràfica / Marcos Miguélez

El cinema com a eina antropològica en la recerca i la docència del disseny / Guim Espelt Estopà

El Seminari que vam dedicar a "Repensar Coderch" / Isabel Graupera Gargallo

Dissenyant identitats / Montse Solé

L'etnografia en el disseny / Elisenda Ardèvol, Ricard Gratacós, Enrico Marcove

Artefactes visuals generadors de pertinença col·lectiva / Quim Deza

Disseny de la diabetes / Eulàlia Campderrós Alsina

12. Representacions i conservació dels entorns naturals: relacions entre éssers visibles i no visibles que l'habiten

Coordinació: Dídac Santos Fita (UAB), Silvia G. Álvarez Litben (UAB)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 13:30h / Aula 1.16

L'“element natura” en l'estudi de la comprensió de la diversitat i la complexitat humanes és essencial, en la mesura que l'Antropologia sempre s'ha interessat per l'anàlisi de les interrelacions entre els pobles i les seves cultures amb la resta d'éssers vius i ecosistemes, segons l'espai i el temps. La creació i les diverses relacions que els éssers humans estableixen amb entitats mítiques i màgico-religioses mil·lenàries, que s'associen a paisatges, boscos, muntanyes, cossos d'aigua etc., i fins i tot a determinades espècies considerades sagrades, són manifestacions vives de l'aferrament ancestral, cultural i emocional dels éssers humans a la natura i als recursos o béns naturals, és a dir, al territori. En els darrers anys, ha crescut l'interès per l'“ecologia espiritual”, evidenciant que la interacció entre les pràctiques espirituals i el medi ambient poden ajudar a dirigir diverses qüestions i problemes ecològics en l'àmbit de la religió i les religiositats. Es fa urgent concebre la unió de l'espiritualitat i l'ecologia per comprendre i donar suport a les creences locals dels pobles indígenes i les comunitats rurals i tradicionals, per tal d'aplicar estratègies basades en l'ecologia per desenvolupar la conservació sostenible dels recursos naturals i el manteniment del ric patrimoni biocultural associat a aquests. Aquest Simposi pretén ser un espai d'intercanvi d'experiències i enfocaments que contemplin la inclusió del camp simbòlic en la presa de decisions per a la conservació dels entorns naturals i la relació amb el món espiritual.

Comunicacions

Ecoespiritualitat, ecosimbolisme i sanació: energies, natura i éssers de llum / Irina Casado i Aijón

Códigos de convivencia cultural para un dialogo de saberes y cosmovisiones en el bosque seco tropical / Silvia G. Alvarez Litben

Seres humanos y no-humanos según la ontología relacional del pueblo mapuche del sur de Chile / Laura Fontana Sierra

Entidades sobrenaturales y ritualidad en torno a la cacería en la Amazonía oriental / Dídac Santos-Fita

Entidades protectoras del agua y conflictos hídricos en las comunidades mazahuas de México / David Figueroa Serrano

La vall, l'esperit mestre i tots els seus arbres i animals: notes sobre la pràctica tibetana d'alliberació de vida (tshe thar) en entorns naturals / Maria Coma Santasusana

RUK'U'X KAJ, RUK'U'X ULEW: naturaleza y tiempo-espacio sagrado entre kaqchikeles de Guatemala / Eréndira Juanita Cano Contreras

Mitos de origen y seres asociados a los hongos silvestres y a su aprovechamiento /
Felipe Ruan Soto

13. Resistències rurals i futurs alternatius: dinàmiques de transformació cap a una nova ruralitat

Coordinació: Ferran Estrada Bonell (UB), Oriol Beltran (UB), Camila del Màrmol (UB)

Dijous 25 de gener / 11:00h a 13:30h i 15:30h a 17:30h / Aula 2.44B

En un context de crisi demogràfica, ambiental, socioeconòmica i política que està tenint un fort impacte en els entorns rurals perifèrics, la principal o única opció que s'està impulsant per fer-hi front des dels diferents nivells de l'Administració pública i per part d'institucions i grups socioeconòmics dominants, és el desenvolupament de projectes orientats a una agricultura i una ramaderia industrials, la terciarització i el monocultiu del turisme, la construcció o la instal·lació d'infraestructures per a la producció d'energia, entre altres. Des dels moviments socials es denuncia cada vegada més aquest model de caire extractivista que augmenta la subordinació i la dependència del món rural, perpetuant la posició perifèrica d'aquests entorns i poblacions. Al mateix temps, però, des d'aquests àmbits estan sorgint iniciatives que no només s'oposen a aquest model sinó que volen ser també propostes econòmiques i socials alternatives que, construint una nova ruralitat, facin possible superar aquestes múltiples crisis.

En aquest simposi ens interessa reflexionar sobre aquesta diversitat d'iniciatives que constitueixen formes de resistència i construeixen alternatives al model hegemònic de ruralitat. Es tracta de propostes que promouen nous models de governança, canvis en les dinàmiques demogràfiques i socials, nous rols i perspectives de gènere, noves pràctiques de producció i hàbits de consum. Volem explorar tant la diversitat de casuístiques com els límits i les tensions que tenen lloc dins de les iniciatives plantejades en termes de resistències o d'alternatives en l'àmbit rural.

Comunicacions

Sortir del circuit: mercats agraris alternatius i model de producció a Catalunya / Jordi Gascón

La politització de l'ofici del pasturatge: resistències al canvi d'escala, relleus generacionals i economies de subsistència a Catalunya / Paula Escribano

La comunidad. Una experiencia alternativa de vida comunitaria en la sierra de Collserola de Barcelona: can Masdeu / Mikel Ortiz Moral

Sobirania alimentària i nous imaginaris culturals. La Garbiana de Tarroja de Segarra, un estudi de cas / Marc Verdés i Oliva

Queseros y resistencia cotidiana: "entorno de infraestructuración", prácticas de distribución y valor en la comarca de Osona / Francisco Adolfo García Jerez

Neoruralitat: el cas de dues explotacions ramaderes del Bages / Blanca Vila Casanovas

*“Fer poble”: relacions i identitats de les noves ruralitats que transiten al Priorat.
Primeres aproximacions a partir de l'estudi de cas de Margalef / Montserrat Solà*

*La sostenibilitat de la vida als sistemes d'aprovisionament agroecològic / Patricia
Homs*

14. On són les arrels? Mobilitats humanes i relació amb el territori

Coordinació: Montserrat Ventura Oller (UAB), Miquel Figueras Moreu (UAB)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 13:30h / Sala de Juntes 2on pis

La mobilitat ha format part de les societats humanes des dels orígens i malgrat les revolucions neolítiques i totes les altres transformacions posteriors i localitzades, que han convertit la sedentarització en l'estat paradigmàtic de la civilització, nombrosos col·lectius s'hi han resistit. Alguns han mantingut una forma de vida nòmada, sovint des de la perifèria. Altres han proposat noves fórmules que situaven l'arrelament a la terra en un segon pla i el canvi de lloc com a eix central de la vida social o com a alternativa a la seva existència – econòmica, social, ontològica, o ideològica -. En aquest simposi proposem reflexionar sobre la mobilitat, a petita o gran escala, històrica o actual, com a forma de viure a partir d'exemples etnogràfics de societats que tenen una relació no hegemònica amb el territori i practiquen, d'una o altra manera, una forma de vida no sedentària o bé on el sentit de la seva existència social no està basat en un lligam atàvic amb la terra. Proposem comunicacions basades en estudis empírics, etnogràfics o d'arxiu, d'arreu del món o de tipologies diferents, per repensar col·lectivament conceptes clau de l'antropologia, com els d'espai, territori, sedentarisme, transhumància, nomadisme, semi-nomadisme, itinerància i d'altres que puguin sorgir en el debat, i reconsiderar així el lloc central de la mobilitat en les relacions humanes.

Comunicacions

Articulació de la mobilitat i la immobilitat en les estratègies de vida dels indígenes ngäbe de Panamà / Anna Peñuelas Peñarroya

De nómadas a sedentarios: los excombatientes de las FARC-EP, Planifican territorios de Paz. Tierra Grata Colombia / Lidya Mabel Castillo Sanabria

Mobilitats preventives i fugides : La relació no arrelada al territori a les terres baixes de l'Equador / Montserrat Ventura i Oller

"Antidomestication in the Indigenous Amazon: multispecies anarchism" / Karen Shiratori , Emanuele Fabiano

En trànsit. topologies dels itineraris nòmades dels indígenes pumé (Veneçuela) / Gemma Orobitg Canal

La transhumància de los Pontoneros. Mobilitats sacionaturals entre territoris de pastura / Pau Sanosa Cols

Itineraris e'nyepa: una topologia relacional més enllà de nomadisme i sedentarietat / Miquel Figueras Moreu

Viure movent ovelles. Transhumància, territori, paisatge, Gemma Celigueta

Unapproved “Remaneciendo de esas sierras”. Mobilitats estivals humanes i més que humanes a les Serres de Segura i de Castril / Francisco Godoy Sepúlveda, Adrià Peña Enguix

15. Sociedad precaria y sujeto neoliberal: ejemplos etnográficos del precariado

Coordinació: Hugo Valenzuela-García (UAB), Miranda J. Lubbers (UAB), José Luis Molina (UAB)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 11:00h / Aula 2.16

La precarización de la vida (una ontología que deriva de la precarización del trabajo en las sociedades postindustriales) implica una reorganización radical de las estructuras socioeconómicas para compatibilizar el modo de ganarse la vida con el resto de las dimensiones y esferas humanas. En este panel buscamos ejemplos etnográficos que, basados en ese presupuesto teórico, muestren de manera concreta el modo en que la precariedad impacta en las relaciones sociales del individuo e implosiona afectando a las dimensiones emocionales y existenciales de las personas. Buscamos interconexiones entre las condiciones de precariedad neoliberal y sus impactos en el bienestar, las relaciones sociales y los nuevos valores de la sociedad contemporánea.

Comunicacions

Impacto economico de la fibromilgia sobre los pacientes / [Francesca Salmistraro](#)

“La (in)seguridad urbana en barrios obreros como mecanismo de competencia y rivalidad / [Valentina González Alzola](#)

Futuro, afectos y precariedad. Imaginarios y proyectos de (vida a) futuro en una ciudad postindustrial / [Uzuri Aboitiz Hidalgo](#)

El don del trabajo gratuito: el usuario-voluntario en los programas de asistencia social / [Francisco Arqueros](#)

16. Realitats alimentàries en transformació: discursos, pràctiques i iniciatives alimentàries

Coordinació: Claudia Rocío Magaña González (UB), Cristina Larrea Killinger (UB)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30h i 15:30h a 17:30h /Aula 2.13

El present simposi busca actualitzar els dilemes plantejats i contextualitzar-los en el marc de les múltiples i successives crisis que estan marcant el context sociopolític i econòmic en matèria alimentària, els quals posen en relleu que el sistema alimentari actual és complex, insostenible i desigual i que afecta les condicions de vida. A continuació, planteja continuar reflexionant sobre el rol que té l'alimentació en la vida de diferents col·lectius, uns més vulnerabilitzats que altres; analitzar l'impacte de les múltiples i successives crisis sobre l'alimentació, particularment en poblacions vulnerabilitzades i/o empobrides, i estratègies de resiliència; conèixer les transformacions a les quals s'està veient subjecte el model benèfic-assistencialista per a l'ajuda alimentària, a través de diversos projectes, pràctiques i accions; donar a conèixer quines són les propostes que s'estan duent a terme per a transformar els sistemes alimentaris actuals, en els quals el debat gira entorn la seva "sostenibilitat"; i per últim, plantejar aliances entre diferents agents socials que contribueixin a l'emergència d'un nou paradigma orientat cap a la justícia i la sobirania alimentàries. I finalment, reflexionar els reptes metodològics per a transformar la situació alimentària en diferents contextos.

Comunicacions

Ley de Soberanía Alimentaria y Seguridad Alimentaria y Nutricional de Cuba: Un espaldarazo al derecho de protección de la tierra y de las personas a una alimentación sana y nutritiva / Lisset Cardenas Palazon , Francisco Cardenas Martínez

Comer importa: las desigualdades de género en los itinerarios alimentarios de personas mayores en España / Mabel Gracia Arnaiz , Montserrat Garcia Oliva , Thalita Kalix

Comiendo cosas de no comer. Una revisión antropológica del trastorno de Pica / Oscar Lamora Giral

"Sembrar un trocito de Bolivia en Sant Cugat del Vallès". Cultiu i solidaritat migrant en un hort urbà comunitari / Blu Clos i Cirici

"Uva y nada más": la construcción del discurso sobre lo "natural" entre productores/as y consumidores/as de vinos naturales en España / Maria Clara de Moraes Prata Gaspar, Victor del Arco, Eva Parga-Dans , Pablo Alonso-Gonzalez

Las posibilidades y retos que plantea la transformación del sistema de ayuda alimentaria en Barcelona: el caso de las experiencias alimentarias participativas y alternativas / María Eugenia Piola, Marta Llobet, Paula Durán

Estrategia confederal de caritas española: por el derecho a una alimentación saludable, sostenible e inclusiva -ASSI- Cuestión de justicia, dignidad y autonomía / Monica Di Donato

Confiança i desconfiança en l'alimentació entre les persones grans no dependents a Andalusia, Catalunya i Comunitat Valenciana. Estudi sobre les representacions socioculturals a través de l' anàlisi dels dominis culturals / Maria Clara de Moraes Prata Gaspar, Claudia Soar, Mari Aguilera, Ricard Celorio-Sardà, Oriol Comas-Basté

Del Hort del Mercat al banco de alimentos: Diagnóstico e impactos de la ayuda alimentaria a las familias del distrito Horta-Guinardó / Aina Fernández , Vinyet Ferrer

17. Nous models i experiències de relacions sexoafectives: una mirada etnogràfica

Coordinació: Jordi Roca Girona (URV), Paulina Sabugal (Universitat de Bologna)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 11:00h i 18:30 a 20:00 / Sala de Juntes 2on pis

La nova arquitectura de les eleccions i les fórmules sexoafectives sorgida de les transformacions de l'amor romàntic presenten no només els més publicitats i visibles elements de ruptura sinó també d'altres, sovint més subtils, de continuïtat.

Així, a la "vida virtual", tant els llocs web de cites en línia com les apps per conèixer persones (Tinder, Bumble, etc.) i les xarxes socials (Facebook, IG) operen a partir d'una intimitat homogàmica heteronormativa tot i que aparentment promouen un espai alternatiu per crear noves configuracions sexoafectives. D'aquesta manera, es continuen reproduint i perpetuant les desigualtats estructurals que en la vida offline es vinculen amb rols de gènere i models tradicionals de relació.

Per la seva banda, algunes de les "noves" fórmules relacionals com ara el poliamor, l'anarquia relacional, el Living Apart Together, el moviment AVEN, el fenomen Swinger, etc. han rebut qüestionaments crítics basats en el fet que fomenten la normativitat més que no pas la desafien, tot detectant-s'hi jerarquies intrínseques i (re)afirmacions dels principis de l'amor romàntic.

A partir d'aquestes premisses sorgeixen algunes preguntes: Quines són les noves variables de desigualtat/igualtat en les relacions sexoafectives actuals? Com es navega en la dicotomia homogàmia/heterogàmia? Com s'afronta el binomi desigualtat/igualtat en les noves fórmules relacionals? ¿En quina mesura la desigualtat forma part del relat de ruptura de les relacions sexoafectives i/o de recerca de nous models relacionals?

Aquest Simposi fa una crida a presentar aportacions, preferiblement de caire etnogràfic, sobre aquestes "noves" configuracions de l'esfera sexoafectiva i les qüestions que generen.

Comunicacions

Motivos de la formación de parejas en tres generaciones de hombres y mujeres heterosexuales en el occidente mexicano / Ana Josefina Cuevas Hernández

Relaciones sexoafectivas en México: tensiones empíricas y desafíos teóricos / Zeyda Rodríguez Morales

Nous models i experiències sexoafectives: penedint-se de la maternitat en un marc de tabús i estigmes / Laia Folguera, Jordi Caïs

Anàlisis de les cures i responsabilitats afectives com a factor de penalització dins del món de les no-monogàmies / Ignasi Puig-Rodas

Models sexoafectius a l'Estat espanyol. Ingerències del Dret en la seva configuració / Marc Manso i Pujol

'Em caso, però no per amor...'. El paper de l'amor en relació amb el matrimoni i la convivència en parella / [Marta Rico Iñigo](#)

COVID, Amor y Apps. ¿Son los espacios virtuales legítimos para el amor? / [Paulina Sabugal](#), [Swen Seebach](#)

Esquerda, direita... match! Amor 2.0 na ressignificação do íntimo: mudanças e continuidades / [Carla Barbosa Moreira](#), [Jordi Roca Girona](#)

Tensiones en las prácticas comunicativas en parejas urbanas en México y las desigualdades de género / [Tania Rodríguez Salaza](#)

Cuidado recíproco en las parejas contemporáneas en México: transiciones y desafíos / [Rocío Enríquez Rosas](#)

Joventut musulmana a Granada: Representacions sexuals i relacions filials de poder en un context glocal / [Karima Ziali Itahriouan](#)

18. Donant visibilitat a la vellesa: L'envelliment com a eix de desigualtat en l'antropologia

Coordinació: Emma Fàbrega Domènech (UB)

Dijous 25 de gener / 11.30h a 13.30h / Aula 2.37

L'envelliment és un procés de canvi tant material com social que és relatiu i complicat d'ancorar en un moment vital. Dita relativitat fa que el context social i cultural on es produeix l'envelliment sigui clau per entendre com es viu aquest procés en el dia a dia, així tenint en compte els discursos socials que dialoguen amb aquestes experiències. Per això, l'antropologia té a molt a oferir en l'aproximació a la vellesa i l'envelliment.

Malgrat això, hi continua havent pocs estudis antropològics on l'envelliment i la vellesa siguin problematitzats com ho son altres eixos de desigualtat o categories de diferència, com el gènere o la raça. A més, la COVID-19 ha fet evident la normalització de l'edadisme en diversos contextos socioculturals. Per tant, l'estat demogràfic global i la COVID-19, han provocat que l'envelliment sigui un tema de rigorosa actualitat.

Conseqüentment, el present simposi proposa donar visibilitat a l'envelliment com a categoria de diferència o eix de desigualtat a tenir en compte en estudis etnogràfics i antropològics. En altres paraules, es demana fer un exercici d'anàlisi de com la vellesa intersecciona amb altres experiències vitals, i quins debats teòrics o socials es poden encetar a través d'aquesta perspectiva. Es fa una crida a participants que estiguin interessats/des en endinsar-se en els debats de l'envelliment a través de les seves pròpies recerques.

Comunicacions

La invisibilització de l'envelliment en els programes socials per a sol·licitants de protecció internacional / [Alèxia Rué](#)

Mirada carroza. Experiencia, edad e identidad / [Oscar Guasch](#) , [Jordi Caïs](#)

Quan t'adones que necessites algú. Envelliment, cura i soledat / [Joan Casas-Martí](#)

Envelliment i digitalitat: explorant la resignació i la frustració en les interaccions digitals de les persones d'edat avançada / [Xavier Garcia Curado](#) , [Emma Fàbrega Domènech](#)

“No me preguntes cómo entré, sino que haré cuando saldré”. Unas reflexiones sobre los derechos laborales de las trabajadoras sexuales de la tercera edad / [Livia Motterle](#)

19. El rol de la disciplina enfront del racisme i amb l'antiracisme

Coordinació: Montserrat Clua i Fainé (UAB), Carles Serra Salamé (UdG)

Dijous 25 de gener / 18.30h a 20:00h / Aula 2.15

El simposi vol recollir aportacions teòriques i metodològiques per debatre el paper de l'antropologia davant la realitat del racisme a la nostra societat. Malgrat que des de l'antropologia s'ha treballat en temes vinculats directament amb el fenomen racista i les seves múltiples variants, no s'ha fet un debat general sobre la posició que com a disciplina i com a professionals prenem enfront el racisme. Volem discutir com l'antropologia pot anar més enllà d'identificar les desigualtats estructurals i les pràctiques discriminatòries que sostenen el racisme per ser útil per afrontar els reptes actius del racisme i l'antiracisme, i contribuir a la construcció de narratives alternatives que lluitin contra el racisme i promoguin la igualtat. Volem conèixer les aportacions que ha fet l'antropologia enfront del racisme, tant en el passat com en el present, per fer un panorama de les maneres com la disciplina ha enfrontat l'anàlisi del fenomen en les seves formes i col·lectius, com també les seves mancances o ombres, aplicant una mirada crítica al rol de la disciplina en la construcció del racisme o la seva reproducció. Es conviden comunicacions que recullin propostes actuals de recerques i pràctiques vinculades amb el racisme i l'antiracisme, per identificar els desafiaments i les oportunitats que es presenten a l'hora de tractar aquest tema. L'objectiu és ampliar el coneixement de propostes crítiques amb el racisme però també amb el rol de la disciplina, incorporant la presència del racisme dins de la pròpia acadèmia, associacions, universitats o museus.

Comunicacions

Cartografies col·lectives des d'una perspectiva antiracista i descolonial: reflexions a partir d'un procés col·laboratiu a Barcelona / Paula Durán Monfort, Araceli Muñoz García

Ja és hora de dir la nostra! narratives del jovent i famílies d'origen marroquí davant del racisme en el sistema educatiu / Chaimae El Jebary Amisnaou , Fatiha El Mouali Samadi

Racismo y exclusiones en jóvenes solicitantes de asilo y refugiados: analizando la vulnerabilidad interseccional desde una metodología etnográfica multimodal / Mara Gabrielli, Jordi Pàmies Rovira

Tradicció i nostàlgia colonial a Catalunya. Les Fires d'Indians de Begur i Sant Pere de Ribes / Sarai Martín López, Alberto López Bargados, Vinyet Garcia Arqué, Àlex Tejero Bonache

Racisme sistèmic, xenofòbia i afrodescendència a la República Dominicana / Joan López Alterachs

Antiracismo y institucion universitaria neoliberal / [Leila Benhadjoudja](#)

Posicionalitats interseccionals de dones afrodescendents a Catalunya a través dels seus Relief Maps / [Teresa Habimana Jordana](#)

Arabfishing : Apropiación cultural o simulacro del orientalismo. Una aproximación à la percepció de los "árabes" en Francia / [Mona Saïda Kheïra Hadidi](#)

21. Etnografies de la colonització neoliberal del sistema educatiu

Coordinació: Patricia Bertolin Ros (UB), Marta Venceslao Pueyo (UB)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 12:00h / Aula 3.17A

Des de fa més de dues dècades, en el context de l'economia basada en el coneixement, el sistema educatiu ha estat situat com a part vertebral del desenvolupament econòmic capitalista. L'entrada de l'educació en el mercat, ha estat possible gràcies a les orientacions polítiques dels organismes supranacionals com l'OCDE, el Banc Mundial i els marcs legals estatals i autonòmics. Aquesta incursió del capitalisme en el sistema educatiu, no ha fet més que erosionar la voluntat emancipadora de les institucions educatives, promovent una educació centrada a configurar subjectivitats funcionals a la racionalitat neoliberal. La colonització capitalista pren múltiples formes, des de la privatització exògena (disminució dels pressupostos públics, la precarització i la desregulació laboral, estimulació de la competitivitat entre centres públics, etc.); fins a la privatització endògena que ha fomentat la introducció de lògiques i de metodologies provinents del món empresarial perquè les institucions públiques acabin funcionant com empreses (mecanismes de rendició de comptes, competències, treball per projectes, TIC, coaching, etc.).

L'interès del panel rau en el fet de voler conèixer com es dona el desplegament quotidià del neoliberalisme en el sistema educatiu: Com s'estan materialitzant les transformacions neoliberals a escoles, instituts, universitats, etc.? Quins efectes està tenint en l'àmbit del coneixement? Com es donen els processos d'apropiació i assimilació? O, per contra, quines resistències emergeixen? Així doncs, convidem a propostes de treballs etnogràfics i reflexions teòriques que posin llum en el flux de la vida diària de la incursió del neoliberalisme en el camp de l'educació.

Comunicacions

La colonización neoliberal del sistema educativo catalán: Implicaciones de la inteligencia artificial en la ESO y Bachillerato / [Patricia Rocha Antonelli](#)

El viraje neoliberal de la escuela: competencias, digitalización y gestión emocional / [Marta Venceslao](#)

L'educació emocional: el desmantellament de l'educació pública / [Patricia Bertolin Ros](#)

El paradigma neoliberal en educación. El caso de la Educación Emocional en Argentina / [Juana Sorondo](#)

Imperialisme acadèmic i racionalitat neoliberal a la universitat catalana / [Bernat Padró Nieto](#)

22. Treball precari. Com pot l'antropologia ajudar a abordar aquest repte global?

Coordinació: Mei L. Trueba (University of Sussex), Iu Tusell (University of Sussex), Gemma Casal (UdL)

Dijous 25 de gener / 15:30h a 17:30h / Sala de Juntes del 3er pis

Aquest simposi té com a objectiu principal la creació d'un espai de trobada i d'intercanvi d'idees enfocades en l'exploració del concepte i elements principals del treball precari, incloent-hi els seus factors causals i les diverses maneres en què el treball precari configura, o impedeix, el benestar de les persones. Definit com a treball insegur caracteritzat per una baixa remuneració, impredictibilitat i manca de proteccions, el treball precari ha estat tradicionalment relacionat amb l'ocupació de grups políticament desempoderats, tals com dones, persones migrants i minories ètniques. Durant els últims anys han augmentat els casos de treball precari a nivell global. Aquest fenomen es principalment degut a la globalització de l'economia, competicions internacionals de comerç, esforç empresarial per a augmentar beneficis reduint despeses laborals i costos de producció, l'auge de l'economia gig, canvis en les tecnologies del treball, la pandèmia de la Covid-19 i diverses crisis econòmiques.

A cavall entre l'horitzó de la potencialitat i la generació d'estancaments i desigualtats socials, el món del treball es una àrea central en la investigació antropològica. Antropòlegs d'arreu han demostrat com experiències quotidianes de treball (re)produeixen jerarquies socials, i han brindat atenció als efectes nocius del treball precari sobre la salut. Combinacions complexes de factors socioeconòmics i polítics des de contextos globals a locals configuren el treball disponible, qui té accés a quin tipus de treball i com el treball influeix en la vida, benestar i empoderament de les persones. Aquest simposi cerca re-impulsar aquest debat, amb un èmfasi particular en l'exploració dels múltiples significats i formes de treball precari, el rol del treball precari com a factor determinant tant de benestar com de vulnerabilitat, els elements impulsors globals i locals del treball precari, i la rellevància i possibilitat de l'antropologia per a influir sobre els drets i benestar de les persones treballadores.

Comunicacions

Treball agrícola als estats espanyol i francès / [Constantin Mathioudakis](#)

Entre el ocio y el trabajo: una etnografía de la precariedad laboral en una estación de esquí del Pirineo catalán / [María Offenhenden](#), [Montserrat Soronellas Masdeu](#)

Explorando la organización del trabajo agrícola en dos sistemas agrarios contrastados: factores clave y retos para la sostenibilidad / [Carmen Capdevila](#)

Aproximacions antropològiques a les causes del treball precari: de la mineria cooperativista Boliviana i la manufactura de guants a Malàisia / [Mei Trueba](#)

23. Religió i creativitat. Inventant tradicions, cosmologies i rituals a l'espai atlàntic

Coordinació: Marta Pons Raga (UB), Romina Martínez Algueró (UAB)

Dijous 25 de gener / 18:30h a 20:00h / Aula 2.37

En l'actualitat, el pluralisme religiós, la hibridació de creences, la reivindicació de rituals del passat, la mercantilització de la religiositat i les conversions en contextos de secularisme ens exigeixen replantejar-nos el binomi autenticitat/invenció i ens fomenten la reflexió sobre el concepte de creativitat i de tradicions inventives. En aquest sentit, proposem comprendre els fenòmens religiosos contemporanis, emmarcats en el context de l'espai atlàntic –com a espai de confluència i moviment de població, idees, objectes i divinitats entre Àfrica, Amèrica i Europa– sota la lògica de l'esdevenir permanent, que ens obliga a pensar-los com a inacabats i en acció. L'observació situada que propicia l'etnografia constata com les pràctiques rituals i les cosmologies sagrades s'imbriquen gradualment amb el context local i global produint realitats socioreligioses inesperades i imprevisibles.

Així, l'objectiu d'aquest simposi és analitzar, des de l'etnografia, el fenomen religiós parant especial atenció als processos de creativitat que el configuren, tant en un pla cosmològic com ritual, i que proposem dividir en tres àmbits: en primer lloc, els processos de creativitat religiosa en relació a les infraestructures de mobilitat. En segon lloc, els processos lligats a la creixent presència del món virtual a la vida quotidiana de les persones i les comunitats. Finalment, els processos de creativitat religiosa lligats a les lògiques dels Nous Imaginaris Culturals (Prat, 2012) i, amb ells, a les concepcions holístiques de la salut i la preocupació per l'emergència climàtica.

Comunicacions

El budismo tibetano en nuestro territorio cultural. La nueva forma de religiosidad atea. Un análisis antropológico de sus tecnologías mentales y rituales / Maria José Alarcón Mateo

Plantant axé a Catalunya. Migracions de les religions afro-brasileres al Principat / Roger Sansi Roca

Sanadoras a Terres de l'Ebre y Ponent, de la tradició al esoterisme / Josep Roca Guerrero

La fiesta como espacio de conflicto: el caso de las Fiestas de Gràcia de Maó / José Mansilla

El iftar en la calle. La configuración espacial de un ritual comunitario en Barcelona 7 Víctor Albert Blanco

Religiones afrocubanas en Barcelona. Procesos de creatividad ritual: de la sangre sacrificial al rompimiento del huevo / Marta Pons Raga

25. Wilderness and landscape as socio-cultural constructions in the age of emergency and Capitalocene

Coordinació: Galvão Debelle dos Santos (UB), Paolo Macrí Antkiewicz (CTFC), Gerardo Costabile Nicoletta (Charles University (Prague))

Dijous 25 de gener / 15:30h a 17:30h i 18:30h a 20:00h / Aula 1.16

The symposium aims to reflect on how nature becomes spectacularized, fitting a specific representational, political and productive strategy. In particular, we wish to discuss and question the constitutive criteria and limits of what is considered to be wild nature and landscape; and how these concepts evolve with the normalization of states of emergency and crises (Moore, 2014). It would seem that contemporary marketization processes mutate physical spaces into mythical spaces, where sacred elements become accessible to a wide range of people through commodified rituals. Wilderness is then a planned construction and, by virtue of a patrimonialization process, turns natural places into consumption goods which are demanded insofar as they are able to project a divine dimension in the person who consumes them (dos Santos, 2009). We suggest including wilderness in the analytical structure related to cultural heritage to reflect on the existence of different ways of seeing and analyzing landscapes. Besides encouraging submissions related to critical readings of nature as a natural icon (Echavarren, 2010: 1116), the panel also welcomes novel ways to understand landscape and wilderness in the current age of emergency, uncertainty and Capitalocene.

Comunicacions

Bear tricks. Designing an old and better landscape in the Pyrenees through a wildlife reintroduction program / Ferran Pons-Raga

Ressources, sanctuaires et « nature(l) » dans les processus d'aménagement des territoires périphériques. Patrimonialisation par le bas et par le haut du paysage de Samandag (Hatay, Turquie / Verdda Kimyonok

The informal dwelling of Carmel neighbourhood and the antagonistic nature-culture discourse of the 'Parc dels Tres Turons' project in Barcelona / Andreu Ribes

“Cuando da problema es una plaga”: de las relaciones entre la caza de jabalíes y el concepto de plaga en un pueblo de Cataluña / Sarah Moreno

Seres ferales, patrimoniales o domésticos. Violencia y coexistencia dentro de una reserva natural bretona / Lorena Cisneros Armas

A sea perennially on the move. Search And Rescue in the Mediterranean, between neo-liberalism logic and confrontation with the seascape / Jasmine Iozzelli

Casting doubt on the democratic fairness of National Parks in southern Africa.
Wilderness as an alibi for business as usual / [Albert Farré](#)

Urban wilderness? The case of Parisians community gardens in La Goutte d'Or
neighbourhood / [Marina Abrão Ballak Dias](#)

26: Museus i col·leccions etnològiques a Catalunya: cap a la descolonització?

Coordinació: Jordi Tomàs Guilera (UB), Alba Valenciano-Mañé (UAM)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30h / Aula 3.17A

Des de fa anys, i dins dels contextos revisionistes del llegat colonial i post-colonial, diversos col·lectius i entitats estan repensant les col·leccions dels museus etnològics -algunes d'elles amb desenes de milers d'objectes. De Berlín a Londres, de París a Brussel·les, les iniciatives sobre el patrimoni cultural espoliat, robat o comprat durant la colonització s'han anat multiplicant especialment al llarg de la darrera dècada. Aquest procés implica governs, direccions de museus, persones de l'acadèmia i, molt especialment, els descendents d'aquelles societats que van patir l'espoli, així com les seves comunitats diaspòriques.

Catalunya tot just comença a replantejar-se el seu vincle amb un passat colonial sovint silenciats o minimitzats. Aquest passat inclou, com a la resta d'Europa, un patrimoni cultural vingut de tots els continents -especialment de les excolònies espanyoles- format per milers d'objectes que s'exposen en museus o s'apilonen als seus magatzems, sense oblidar aquells que sobreviuen en col·leccions particulars.

L'objectiu d'aquest simposi és presentar recerques en curs sobre aquest fenomen, tant en l'àmbit dels museus com a través d'iniciatives de les diferents entitats i col·lectius que s'hi senten interpel·lats. Les comunicacions respondran a preguntes com: Quines són les particularitats de les col·leccions museístiques de Catalunya com a resultat dels processos històrics que les han produït? Quins són els actors implicats en la revisió de les col·leccions colonials a Catalunya? Quins són els aprenentatges i influències d'altres processos memorials de passats violents? En quins paràmetres s'està plantejant la recerca sobre la traçabilitat de les col·leccions (provenance research)?

Comunicacions

Col·leccions en dipòsit: la cessió d'objectes al Museo municipal de Artes e Industrias Populares de Barcelona durant la postguerra i la seva conservació actual al museu etnològic de Barcelona / Saida Palou Rubio, Gemma Domènech Casadevall, Eduard Caballé Colom

Restituir, com i a qui? Els processos estatals de restitució davant el mantra de la participació comunitària / Alberto López Bargados

Estudis de procedència: seguint la pista de la col·lecció filipina del MUEC / Àlex Tejero i Bonache

Jordi Sabater Pi: l'estudiós i l'engranatge predatiu / Celeste Muñoz Martínez, Gustau Nerín Abad

Les expedicions científiques a la Guinea espanyola i el museu etnològic i colonial (1949-1959) / Alba Valenciano Mañé, Manep Tchoumo-Nounji, Gustau Nerín Abad

Contranarratives al Museu Etnològic i de Cultures del Món. La participació de les “comunitats diaspòriques” en la resignificació de les col·leccions d’origen colonial a Catalunya / [Laida Memba Ikuga, Sarai Martín López](#)

Els museus francesos i les restitucions d’objectes africans: aprenentatges per al cas català? / [Jordi Tomàs Guilera](#)

El Museo Etnológico de Barcelona 1973 – 1992: entre la modernidad, la democracia y la antropología / [Yvonne R. Ramírez Corredor](#)

Tractament museològic i museogràfic de restes humanes al MUEC / [Mikel Soberon, Lluís Ramoneda](#)

Los falsos amigos de la descolonización del Museo Etnológico y de las Culturas de Barcelona / [Anyely Marin Cisneros](#)

27. Alternatives viables i mons possibles: Reptes per una antropologia dels moviments socials

Coordinació: João França (UPF), Iván Ramírez-Osorio (UB), Ainhara Del Pozo Nogales (UB)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30h i 15:30h a 17:30h / Aula 2.44B

En aquest simposi, partint de la proposta de Graeber de fer una antropologia al costat de les persones que estan creant alternatives viables i imaginant altres mons possibles, volem reflexionar sobre els reptes per desenvolupar una antropologia dels moviments socials. Plantegem aquest espai per reflexionar sobre com hauria de ser una antropologia que acompanyi els processos de transformació social i per compartir una mirada complexa sobre aquestes realitats. Per això fem una crida a comunicacions que ajudin a pensar sobre el rol de l'etnografia en relació amb els moviments, sobre el desenvolupament d'aliances en el si d'aquests, i també sobre els processos de transició, evaporació i transició en les lluites socials.

Comunicacions

Moving between the Anthropology of (de)growth and Degrowth Anthropology / [Lucía Muñoz Sueiro](#), [Lorenzo Velotti](#), [Paula Escribano](#), [Donatella Gasparro](#), [Graham Janz](#)

Reivindicaciones identitarias étnicas y de género: el rol de las mujeres indígenas en el movimiento indígena ecuatoriano / [Ramona Marotta](#)

La protesta como necesidad y la ocupación como oportunidad. La histórica lucha de los agricultores indios en Delhi / [Laura Bellucci](#)

"Otro mundo es posible": economías éticas y antropología comprometida con los movimientos zapatistas / [Miria Gambardella](#)

Mobilització veïnal contra el 22@: dels "contra-moviments" als Moviments Socials Científics / [Josep Puigbó](#)

La pràctica sindical com a metodologia d'investigació antropològica. L'estudi de les relacions residencials de renda a través del Sindicat de Llogateres de Catalunya / [Marta ILL-Raga](#)

Crear eines amb els moviments: l'experiència del 'Manual de uso' de la Plataforma d'Afectades per la Hipoteca / [João França](#)

28. Subalternitats, gènere i conflicte. La religiositat popular femenina de denominació catòlica

Coordinació: Oriol Pascual Pérez (UB), Berta Escolà Parra (UB)

Dijous 25 de gener / 11:30 a 13:30h / Aula 2.16

Aquest simposi pretén indagar sobre la vigència de velles –però sempre renovades– formes de vida i pràctica de base espiritual que involucren l'expressivitat i la vivència religioses de les classes populars i, de forma especial, de les seves dones. La voluntat és la de posar l'accent en la manera en què aquestes expressions d'espiritualitat popular femenina poc o gens institucionalitzades són maneres de comunicació amb el sagrat que, tot i compartir determinats codis, imatges i creences, escapen al control i la gestió dels estaments eclesials. Sovint, són els col·lectius més subalterns (dones, membres de les classes treballadores, minories sexuals, col·lectius vulnerables o, fins i tot, marginals) els protagonistes d'aquestes formes del que s'ha anomenat religiositat popular, que troben en l'apropiació en els seus propis termes de determinades pràctiques i creences catòliques un recurs per fer front a les vicissituds de la seva quotidianitat, així com un espai alternatiu al de la religió oficial de la que sovint es veuen exclosos o excloses. D'entre els col·lectius subalterns que han recorregut a aquestes formes d'espiritualitat popular destaquen les dones de classe humil, adherides al culte i l'imaginari catòlics. Omnipresents i majoritàries a la pràctica ordinària i a la vida de les parròquies, mai van tenir el mínim accés als llocs de poder d'una Església que menystenia i malfiava la seva manera d'apropiar-se de les imatges religioses i fer-les protagonistes d'advocacions rituals i festives de difícil homologació des de la litúrgia canònica.

Comunicacions

Santa Llúcia una eina de resistència subalterna / [Anallely Castañeda](#), [Berta Escolà](#) i [Parra](#)

Mujeres sanadoras. Del catolicismo popular a la medicina integral / [Manuel Delgado Ruiz](#)

Fuentes católicas de la espiritualidad del feminismo de la diferencia: los Círculos de Mujeres / [Isabel Gómez](#)

Velles, conflictives, curanderes, marimachos i putes. La creença popular en la bruixeria a les terres de Lleida (segles XIX i XX) / [Núria Morelló Calafell](#)

L'adopció del univers passional catòlic entre col·lectius LGTBI+ / [Oriol Pascual Pérez](#), [Vinyet Arqué](#) i [García](#)

Notes sobre religiositat popular i etnomedicina a Carballedo (Lugo): pràctiques i estratègies curatives femenines entorn a les Pezoñas / [Sandra Anitua](#) i [Jorge](#)

29. Antropologia visual: un viatge per la imatge com a producte cultural

Coordinació: Joana Soto (UdL), Mariona Visa (UdL)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 13:30h / Aula 0.30

Fins ara, la fotografia ha estat utilitzada en les ciències socials –de forma majoritària– com un element il·lustratiu, accessori i divulgatiu dels textos. A poc a poc, però, la imatge està deixant de ser un recurs secundari per convertir-se en un element documental prioritari –una font d'informació rica i, fins ara, poc explorada–, a partir del qual accedir a informació subministrada de forma visual.

I és que de la infinitud d'elements, moments i emplaçaments objectivament fotogràfiables, de l'inesgotable ventall de possibilitats que poden capturar-se amb una càmera, els grups humans, organitzats en societat, tan sols en fotografiem un aspecte ben reduït: allò que, segons Bourdieu (1979), està socialment predefinit. Així, la imatge no queda subjecta a l'atzar de la fantasia individual, sinó que se subordina a la pràctica col·lectiva i, per tant, expressa, a banda de les intencions explícites de qui l'ha pres, el sistema dels esquemes de percepció, de pensament i d'apreciació comú de tot un grup. En conseqüència, si la imatge involucra valors no només estètics, sinó també ètics i culturals, el seu interès no està tant en si mateixa, sinó en el que ella diu i en el que ella és per algú o per als altres.

Basant-nos en la proposta teòrica d'Orobitg (2003), entenem la imatge com un element etnogràfic i digne de ser inclòs en el transcurs d'una investigació de caràcter sociològic i antropològic, aquest simposi vol explorar la imatge com un producte culturalment construït i com un objecte de creació i recreació d'identitats.

Comunicacions

The visual and beyond: The sensory experience of masked performances in New Ireland, Papua New Guinea / [Isabelle Boiteau](#)

Avatar. Colonialisme i indigenisme en la indústria audiovisual de Hollywood / [Matilde Martí Avi](#)

Llegat i lluita: fotografia etnogràfica del Campus de la UAB / [Isabel Graupera Gargallo](#)

Miradas al Cine Comunitario desde la cocreación de relatos audiovisuales juveniles: el caso del "Programa Aquí Nos Vemos" como promoción de salud mental / [Víctor Villegas](#)

Les traces de la veritat en la imatge documental / [Amanda Bernal Pérez](#)

Antropología visual de las imágenes médicas: ¿para que uso de la cámara cinematográfica? / [Héloïse Toffaloni da Cunha](#)

Etnografía visual móvil e (in)móvil. Aproximación visual al mundo Rider / Ana Lucía Hernández Cordero, Carlos Diz Reboledo, Paula González Granados, Maribel Casas-Cortés

El álbum de Celestino: Reflexiones a través del foto-ensayo sobre la memoria histórica e íntima de un archivo de familia / Juan Francisco D. Cuyás

30. Habitatge i propietat en el marc de la crisi habitacional

Coordinació: Marco Aparicio Wilhelmi (UdG), Raúl Márquez Porras (UB), Irene Sabaté Muriel (UB)

Dijous 25 de gener / 11:30h a 13:30h i 15:30h a 17:30h / Aula 3.17A

Aquest simposi analitzarà les causes i les diferents manifestacions de la crisi habitacional en el context català i espanyol, tot posant el focus en la tensió que es produeix entre les concepcions del dret a la propietat, d'una banda, com un dret il·limitat, i, de l'altra, com un dret que s'ha de compatibilitzar amb la funció social de la propietat per tal d'evitar la vulneració sistemàtica del dret a l'habitatge. Aquesta tensió entre el dret de propietat i la necessitat d'habitatge queda palesa en l'àmbit legislatiu, on les propostes que busquen limitar el dret a la propietat i que qüestionen la concepció mercantil de l'habitatge s'enfronten a fortes resistències. Per aproximar-nos a aquest debat, proposem partir d'un enfocament antropològic que contextualitzi les mateixes nocions de propietat i habitatge, les vulneracions del dret a l'habitatge en intersecció amb altres desigualtats, i que es fixi en els discursos, pràctiques i estratègies dels diferents actors del mercat immobiliari. El simposi vol acollir així treballs etnogràfics i/o teòrics que prenguin com a objecte d'estudi les ocupacions sense títol, les formes de discriminació en l'accés a habitatge, el fenomen dels habitatges buits, l'especulació immobiliària, els desnonaments, les accions de tutela estatal i d'autotutela del dret a l'habitatge, l'acció dels moviments socials, les iniciatives d'usos comunals i les formes d'apropiació col·lectiva del sòl i els immobles, entre d'altres.

Comunicacions

El repertori d'acció col·lectiva del moviment per l'habitatge: de 'Stop Desnonaments' a 'Ens Quedem' / [Jordi González Guzmán](#)

Las ocupaciones de vivienda: un tipo histórico de vivienda precaria, insegura e informal / [Alfredo Palomera](#), [Elena Palerm](#), [Guillem Domingo](#)

Asimetria, opacitat i competència. Anàlisi qualitativa de l'experiència d'accés al mercat de lloguer per mitjà de portals immobiliaris / [Anna Recasens Garriga](#)

La interrelació entre la precarietat habitacional i la denúncia segura per part de les persones migrants en situació irregular / [Corina Tulbure](#), [Natalia Caicedo](#)

Quin « dret a l'habitatge » i per a qui ? La influència del context sobre la concepció militant dels drets a Catalunya i al Québec / [Montserrat Emperador Badimon](#)

Lleis d'Habitatge de la darrera dècada als Parlaments Autònoms i a les Corts / [Luis M. Sanmartín Cava](#)

El poder dur del dret a la propietat i el poder tou del dret a l'habitatge: inseguretat jurídica i inseguretat residencial en les relacions d'arrendament / [Marta ILL-Raga](#)

L'empleat de banca i l'accés a l'habitatge en propietat / Irene Montoliu

El pànic moral al voltant de les ocupacions d'habitatges. Classes populars, propietat i reproducció social / Mikel Aramburu

“Les cases són per viure-hi”: la crisi de l'habitatge al Pirineu català / Camila del Marmol Cartañá

31. Estratègies locals de gestió de la violència de gènere. Aprenentatges comparats

Coordinació: Albert Roca (UdL), Armonia Pérez (Xarxa de Consum Solidari)

Dijous 25 de gener / 15.30h a 17.30h / Aula 2.37

A partir de la presentació de resultats d'una recerca duta a terme en la Baixa Casamance (Senegal), entre 2021 i 2023, el simposi vol constituir-se en un for per contrastar les formes locals de gestió i prevenció de la violència de gènere, en particular dins de les llars. La idea és aprendre de la diversitat -en concepcions, dinàmiques i actors/actrius-, partint del desafiament que destil·len les societats africanes al presumpte -i mai consensuat- ordre global.

Es perfilen diverses línies d'intercanvi. Per una banda, s'ofereix un escenari fort per abordar el desafiament de tot un sector dels anomenats feminismes africans, que han rebutjat la universalitat de la subordinació de gènere i la modernització com a sol o principal motor de l'equitat de gènere. En el cas de la violència a les llars, això implica comparar l'ideal de l'autonomia individual que guia la major part de les polítiques d'igualtat amb les aliances col·lectives, que es revelen ben funcionals a l'Àfrica, davant d'una marcada inoperància de les institucions estatals i de la cooperació (inoperància potser menys llunyana del que es pensa a la situació en altres contextos).

Una línia més metodològica que també vol obrir el simposi és examinar la relació entre els equips de recerca "mixtos", és a dir, que inclouen membres de la comunitat estudiada, en particular en situacions de cooperació per al desenvolupament, on sovint la connexió entre investigació social i intervenció ha estat baixa, si no antagònica.

Comunicacions

Respuestas de la sociedad civil a las violencias de género en línea en Cataluña, Brasil e Italia a través de una etnografía comparativa multi-situada / [Giulia Campaioli](#)

Agencia cultural híbrida y violencia de género en el caso de las mujeres migrantes subsaharianas / [Beatriz Rodenas Cerezo](#)

Experiències interculturals i interdisciplinàries de prevenció de la violència masclista amb les dones Inkal awà de Colòmbia / [Núria Morelló Calafell](#)

Sutura i Muñ: silenci, discreció i honor a la Baixa-Casamance, Senegal / [Armonia Pérez Crosas](#)

La tècnica de les redaccions escolars per investigar la percepció dels joves de la Baixa Casamance (Senegal) sobre les violències de gènere en l'àmbit domèstic / [Jordi Tomàs Guilera](#)

Autonomia versus identitat? Aprenentatges des de la gestió domèstica de la violència de gènere a la Casamance (Senegal) / [Albert Roca](#)

Los jakartamans: masculinidad y juventud en la Baja Casamance / Romina Martínez
Algueró

32. Desigualtats socials i injustícies epistèmiques: Ètica i reflexivitat entorn de la recerca en antropologia

Coordinació: Araceli Muñoz Garcia (UB), Paula Durán Monfort (UB)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 13:30h / Aula 0.30

L'ètica de la recerca ha estat sempre molt vinculada a qüestions epistemològiques (Smythe & Murray, 2000). És per aquesta raó que alguns autors i autores reclamen una reflexivitat que abordi la producció de coneixement i la relació entre els seus contextos de descobriment i de justificació. Donada la força epistemològica de la recerca científica, s'hauria de poder reflexionar sobre les seves pràctiques com a possibles llocs i fonts d'injustícia epistèmiques (Fricker, 2007), on es veuen limitades les veus de les persones en situació de desigualtat, els seus recursos hermenèutics, així com la seva agència com a creadores de significats (Medina, 2017). Aquestes consideracions interpel·lant la reflexió sobre la responsabilitat que tenen les investigadores i investigadors davant les jerarquies, així com el rol que pot tenir la recerca en la lluita contra les relacions de poder (Gimeno Martín, 2008). Aquestes qüestions visibilitzen la dimensió epistèmica de l'opressió en el manteniment de l'ordre social establert (Medina, 2011), i conviden a reflexionar sobre el paper que té la pràctica investigadora en la desconstrucció d'aquestes desigualtats ontològiques i epistemològiques (Godrie i Dos Santos, 2017). Es planteja, així, debatre sobre com poder transcendir, de manera crítica, les formes de produir coneixement que silencien les veus de les persones, així com reflexionar sobre com poder transitar etnogràficament cap a altres espais que permetin, no només el reconeixement de les persones i les seves maneres de veure i viure la realitat, sinó també de co-construir un coneixement plural sobre aquesta realitat (Red Saberes Compartidos, 2021).

Comunicacions

Els factors cronificats del sensellarisme / [Eduard Ocaña Molina](#)

Violencia designativa y derecho de escritura indígena / [Santiago Martínez-Magdalen](#)

Desigualtats epistèmiques en la construcció de coneixement entorn de les soledats en les persones grans i la intervenció social: Un anar i venir entre l'antropologia i el treball social / [Joan Casas-Martí](#)

Migraciones: quién las narra y desde dónde? Reflexiones epistemológicas a partir de una investigación co-laborativa en Barcelona / [María Eugenia Piola](#), [Marta Arranz](#)

Retos y desafíos metodológicos para la colectivización del hecho alimentario: reflexiones con, para y desde las personas en situaciones de precarización, entidades / [Claudia Rocío Magaña González](#), [Marta Llobet Estany](#)

Anàlisi crític a les epistemologies desiguals: construcció de les dones mores / [Fatiha El Mouali Samadi](#) / [Chaimae El Jebary Amisnau](#)

Pensant l'agència en la metodologia de les produccions narratives. Una reflexió a través dels feminismes decolonials / [Núria Sadurní Balcells](#)

Especialización y externalización de la atención personal a la vida: del saber intuitivo al tecno-cuidado / [Juan David Gómez Quintero, Mar Dieste-Campo](#)

InvestigarCON. Reflexiones en torno a la co-investigación antropológica junto a personas con experiencias de sufrimiento mental / [Mercedes Serrano Miguel](#)

Avaluació participativa d'un projecte d'intervenció amb joves migrants no acompanyats/des: la reflexió de la pràctica com eina de desconstrucció de les desigualtats socials / [Violeta Quiroga Raimundez](#)

Injusticia epistémica y resistencias profanas: El movimiento loco en Catalunya / [Elisa Alegre Agís, Martín Correa-Urquiza Vidal Freyre](#)

Delitos culturales e injusticias epistémicas: Alcances y límites de la pericia antropológica para el reconocimiento de las narrativas culturales mapuche en tribunales penales del sur de Chile / [Fabien Le Bonniec](#)

33. L'Estat en acte

Coordinació: Eloi Sendrós (UB), Agustín D'Onia (UB), Roger Puig (UB)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 11:00h i 15:30h a 17:30h i 18:30h a 20:00h / Aula 2.13

El present simposi té per objectiu problematitzar l'Estat i la política pública com a objectes d'estudi des de la recerca antropològica i sociològica; posant el centre d'atenció en les relacions i les pràctiques per mitjà de les quals l'Estat i la política pública, en les seves múltiples formes, expressions, i instanciacions particulars, són (re)produïts i, alhora, contribueixen a la (re)producció d'aspectes diversos de la realitat social. Per això ens proposem discutir coralmment, doncs, sobre l'Estat en acte. Animem a la presentació de recerques realitzades o en curs, empíricament fonamentades i centrades en parcel·les i problemàtiques particulars i acotades de la realitat social públicament intervingudes, amb especial interès pels abordatges etnogràfics de l'Estat a través dels quals submergir-nos en el cor mateix de l'Estat; que no és altre que el garbuix de relacions i pràctiques, agents i institucions, que el constitueixen i el vertebrèn.

Comunicacions

La participació ciutadana: ¿Concessió, actuació o tortura d'Estat? / Joan Roura Espósito

"Ara nosaltres som Estat". Anhels i ambicions d'estatalitat en el món guaraní de Bolívia / Pere Morell i Torra

The everyday reality of "bordering" practices in the re-bordered Europe / Martina Pasqualetto

Justícia transicional i absència de l'Estat: organitzacions de drets humans i judicis de genocidi maia ixil / Esther Oliver Grasiot

L'estat en l'educació social com a burocràcia. exposició de casos / Roger Puig Lucas

Razón policial, daño social y una humilde propuesta / Daniel Jiménez

Governar l'asil sense "estar present". Burocràcia fantasma, externalització i la inaccessibilitat de l'estat / Arnau Poy, Caterina Borelli, Alèxia Rué

Dones en els programes de tractament de les presons catalanes: aproximació socioantropològica / Ramon Florensa Rius

Juzgar al Otro: Magistrados y magistradas del sur de Chile ante los retos de la diversidad sociocultural o de las conflictividades interculturales / Fabien Le Bonniec

L'Estat en acció, burocràcia i la problemàtica de l'habitatge / Luis M. Sanmartín Cava

Legitimar i ordenar: la participació ciutadana i la cultura institucional en l'urbanisme neoliberal / Guillermo Aguirre Núñez

De l'emergència climàtica a la Revolta Escolar / Ainhara Del Pozo Nogales

La cultura como asunto de Estado en Argentina. Elementos para pensar el Estado a través de sus actos / Alejandro Gorr

Educació emocional: una nova forma de governamentalitat neoliberal / Patricia Bertolin Ros

Prevenir los extremismos violentos en Hospitalet de Llobregat. Desafíos metodológicos en una etnografía de las políticas públicas / Alex Govers Pijoan

34. Ciència i religió, apropaments antropològics

Coordinació: Rosa Martínez Cuadros (UAB), Josep Roca Guerrero (UAB)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 13:30h / Aula 2.44B

Quan sentim ciència i religió, de forma gairebé intuïtiva, donem per fet un fort antagonisme. En la seva versió més extrema, l'afirmació d'una implicaria la negació de l'altra. Tanmateix, en la immensa majoria de les actituds observables entre persones científiques i/o religioses, no es constata aquesta exclusió, sinó més aviat una tensió de caire dialèctic, gairebé necessari. Probablement l'antropologia sigui una de les disciplines més adequades per l'estudi, i per a la recerca empírica i aplicada, de la possible convivència o interacció entre religió i ciència que podem observar en el dia a dia.

Aquest simposi està inspirat en el projecte de recerca i+D que coordina la sociòloga Maria del Mar Griera titulat ECIREL (Entre la ciencia y la religión: un estudio empírico para comprender el rol de las creencias religiosas y espirituales en la oposición a las tecnologías biomédicas). Aquesta recerca, duta a terme per un equip mixt de sociòlegs i antropòlegs, és un estudi sobre com les comunitats religioses i els professionals socio-sanitaris es posicionen respecte a certs tractaments clínics. En particular interessen les argumentacions religioses en l'acceptació o, potser sobretot, el rebuig de tractaments o polítiques sanitàries

A partir de les qüestions que ens plantejem en aquesta recerca, i aprofitant que el COCA és una oportunitat per a que les investigacions en curs d'antropologia fetes a Catalunya es trobin, dialoguin o es confrontin, aquest panell vol ser un espai on es posin en comú recerques que explorin aquesta relació entre ciència i religió des d'una dimensió viscuda.

Comunicacions

Els itineraris terapèutics com a eines metodològiques i analítiques. El cas de la població rifenya de Catalunya / [Irina Casado i Aijón](#)

Bioètica i religions: una exploració en la intersecció entre la ciència i les creences en l'atenció mèdica en el context de l'origen de la disciplina a Catalunya. / [Gabriela Irrazábal](#)

El budismo tibetano, la neurociencia de la meditación y la epigenética desde la etnografía clásica y la autoetnografía. / [Maria José Alarcón Mateo](#)

Creients, escèptics i revoltats: ciència i religió en la història de l'espècie humana / [Carles Salazar i Carrasco](#)

El curanderisme a Ponent: entre la biomedicina i la New Age / [Blanca Pérez Espuñes](#)

Final de vida en religions predominants en el Vallès Oriental / [Jessica Morente Aniceto](#)

Sanadoras a Terres de l'Ebre y Ponent, de la tradició al esoterismo. / [Josep Roca Guerrero](#)

“Quan els pacients diuen que no”: un estudi qualitatiu sobre el paper de l'espiritualitat i les creences en els pacients amb càncer que rebutgen tractaments / [Mar Griera, Rosa Martinez-Cuadros](#)

Sowa Rigpa a Catalunya: una trobada entre identitat, tradició i ciència / [Xabier Jaso Esain](#)

35. Entre el passat idealitzat i el futur distòpic: cultura, tradició i les antropologies dels futurs

Coordinació: Eliseu Carbonell i Camós (UdG), Miguel Doñate Sastre (UOC-UNED), Pablo Romero Noguera (L'Entrellat SCCL)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30 i 15:30 a 17:30h / Sala de Juntes 3er pis

Aquest simposi convida a posar en comú aquelles aproximacions antropològiques a fenòmens socials i culturals travessats per les nocions de passat i futur, tradició i ruptura, conservació i revolució. Actualment observem una revitalització, en termes de Jeremy Boissevain, d'artefactes culturals sobre el passat que apareixen sota diferents etiquetes (història, tradició, costum, arrel, origen, autenticitat, popular, patrimoni immaterial, etc.) com a resposta al present catastròfic i a la desolació que produeix l'estat actual de l'entorn que habitem. És el que Gleen Albrecht ha denominat solastàlgia. D'aquí que sorgeixin noves formes de patrimonialització del territori i certs ruralismes tradicionalistes confrontats a la modernitat; que l'onada reaccionària global conquereixi determinats sectors de l'esquerra i el feminisme; o que, arran de la pandèmia, agafin embranzida els irracionismes anticientífics. Així mateix, tal i com ha mostrat David Harvey, s'observa el desplaçament de formes d'organització política pròpies de l'esquerra cap a posicionaments més individualistes i new age. Ara bé, també sorgeixen nous moviments ecologistes, climàtics i semblants que miren al futur i atien l'ànim transformador.

És benvinguda tota reflexió antropològica entorn dels futurs, que discuteixi sobre les tensions passat-futur, ja sigui en forma d'expressions culturals, festes, conflictes, patrimoni, moviments socials o altres. També es convida a una reflexió crítica sobre la pràctica etnogràfica en relació a la temporalitat, en la línia de Johannes Fabian: el distanciament temporal que produeix un present etnogràfic congelat i una praxis etnogràfica perduda en la nostàlgia de mons tradicionals desapareguts.

Comunicacions

La nature du futur : conservation environnementale, écologie politique de l'espoir et solastalgie en Alt Emporda / [Sabrina Doyon](#)

Pensar el temps amb les tortugues: de l'etnoherpetologia a l'antropologia del futur. / [Eliseu Carbonell Camós](#)

Returning forward: the importance of traditions in the transition to degrowth / [Lucía Muñoz Sueiro](#)

Futuros imaginados y futuros posibles: hacia la confección de una política lingüística multilingüe en México / [Itzel Vargas García](#)

Los sueños humildes y el compromiso con el futuro: sobre el cambio social en una región indígena de México / [Raúl H. Contreras Román](#)

D'utopies, distòpies, futurs impossibles i possibles. Projeccions de futur interpretades des de l'antropologia dels ambients atzarosos. / [Miguel Doñate Sastre](#)

Emocions, passat i futur en la propaganda d'extrema dreta. Una exploració antropològica / Raúl Márquez

Cuando el futuro era ahora. Memorias de militantes de la revolución portuguesa / João Louçã

El futuro del pasado. Lógicas temporales en los procesos de patrimonialización de cultura inmaterial: sus efectos en el Perú / Tatiana María Palla Heredia

El temps de la crisi climàtica i l'ecologisme: transició ecosocial o col·lapse? / Pablo Romero Noguera

Cultura popular festiva: El fet geganter des d'una perspectiva de gènere i interseccional / David Caelles

Cosir passat i futur amb llavors i varietats locals. De la conservació a la generació / Marta Barba Gassó

36. Museus i ciutadania

Coordinació: Carme Comas Camacho (Museus d'Esplugues de Llobregat), Jordi Medina Alsina (UB)

Dijous 25 de gener / 11:30 a 13:30h i 15:30h a 17:30h / Sala de Juntes del 2on pis

L'estiu del 2022 l'Assemblea Internacional de Museus (ICOM) en el seu congrés celebrat a Praga va aprovar una nova definició de museu. En aquesta especifica que els museus son institucions al servei de la societat i incorpora nous conceptes com ara l'accessibilitat, la inclusió, la diversitat i la participació. La nova definició posa en valor funció social dels museus i el paper de la ciutadania i les comunitats en el dia a dia dels museus. Els museus disposen d'experiències diverses en aquests àmbits. Per tant, el simposi "Museus i ciutadania" convida a compartir estudis i experiències al voltant de la participació, la inclusió, l'accessibilitat, el treball amb les comunitats i/o el paper d'aquestes en el dia a dia dels museus.

Comunicacions

T'enyoro. Cartes per la memòria. El públic curador / Imma Boj

Coeducació patrimonial en museus i patrimoni historicoartístic: una eina didàctica inclusiva per a aplicar la perspectiva feminista durant la mediació en educació patrimonial / Maria Cacheda de l'Agència Catalana de Patrimoni Cultural i la Universitat Oberta de Catalunya.

Repensem els museus. El treball de la diversitat als museus del segle XXI / Carme Comas

Avaluació de l'experiència virtual del cicle "Els museus ens visiten" / Andrea Granell

El museu social, la ciutadania al centre. Concepte i desenvolupament a Catalunya / Jordi Medina

Projectes artístics comunitaris: un canvi de mirada dels Museus d'Olot / Montserrat Mallol

Pla estratègic d'acció comunitària del Museu Etnològic i de Cultures del Món" / Josep Oriol Pascual

Resistència, reinvençió i reptes al Museu d'Història de Catalunya durant l'era COVID-19. El cas pràctic d'Histogramers, al canal de Twitch del museus. Un nou potencial de creació / Raquel Castellà, Eudald Navarro

Els programes de mediació entre ciutadania i patrimoni cultural de l'Agència Catalana de Patrimoni Cultural / Gisela Pau, Jordi Medina

Relats compartits: la construcció de noves narratives al Museu d'Art de Cerdanyola des de la mediació artística / Quim Módenes

El Consell de les persones (s)àvies: la Història explicada per la gent gran / Francesc Cardona, Vanessa Vicente, Griselda Aixelà.

El Museo de Cerrado, un lugar para que el mundo descubra la sábana brasileña / Rosangela Correa

37. Enlloc com a casa? Els reptes de la cura de llarga durada i l'envelliment en el propi domicili

Coordinació: Yolanda Bodoque-Puerta (URV), Montserrat Soronellas-Masdeu (URV)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 13:30h / Aula 2.38

Aquest simposi planteja analitzar les conseqüències de la pandèmia en l'actual model d'atenció a persones grans i dependents, per visualitzar-ne les limitacions i contradiccions però també per oferir noves fórmules des de les quals configurar mecanismes que avancin en la interdependència i la democratització de la cura. En concret proposem explorar els efectes de la crisi sanitària sobre l'organització i la redistribució familiar de la cura a la llar i en la seva provisió per part dels diferents agents que hi intervenen (política pública, mercat i comunitat). Partim de la consideració que les dificultats provocades per la pandèmia han alterat significativament els complexos "mosaics de cura" que construeixen les famílies amb recursos proveïts des de l'Estat, el mercat i la comunitat, i que també han contribuït a la refamiliarització de la cura, fins i tot a la desinstitucionalització de persones en situació de cura de llarga durada. En aquest simposi volem reflexionar sobre els límits, les contradiccions però també les potencialitats del model d'envelliment a casa. El nostre punt de partida és que la llar és l'espai desitjat per a l'envelliment i la cura, però, tanmateix, calen fórmules alternatives que puguin afavorir la redistribució social dels treballs i les responsabilitats de cura, posant en valor els recursos assistencials, i desplaçant el paper central de la família i de les dones en la gestió i la prestació diària dels serveis d'atenció a la gent gran.

Comunicacions

La externalización del cuidado en Europa: Continuidades y rupturas en los modelos de gestión de los servicios de Ayuda a Domicilio / Mar Dieste Campo, Juan David Gómez Quintero, Ana Lucía Hernández Cordero

"Nunca volveré a ser la misma": in-corporació del treball de cures en dones hondurenyes treballadores internes de Salt. / Ainoa Colomer Toro

Rostros de la desfamiliarización en un estado familiarista. Dos casos etnográficos / Ramona Torrens Bonet, Angelina Kussy, Marta Pi Martín

"Esto es como jugar Jumanji todos los días": Etnografía de los itinerarios del cuidado transnacional a personas mayores en Venezuela / Manuel D'Hers Del Pozo

Las personas tras los datos. Cuidadas y cuidadoras quince años después de la Ley de dependencia: análisis comparativo de las situaciones de discapacidad y los trabajos de cuidado a partir de la encuesta EDAD 2008—2020 / Marcela Jabbaz Churba, Alejandro Morcuende González, Juan Antonio Rodríguez-del-Pino

Rehogarizar el cuidado como respuesta a la crisis de residencias: tensiones morales, políticas y materiales / Sílvia Bofill Poch

temes de la cura: una aproximació metodològica a l'anàlisi de l'organització de la cura /
Herena Coma Almenar

Desafíos en el Cuidado de Personas Mayores con Demencia: Directrices para preservar
la autonomía en la pérdida de competencia. / Pilar Cañabate Gonzalez, Josep Maria
Mesquida González

38. Memòries locals en contextos de conflicte i postconflicte a l'Àfrica

Coordinació: Víctor González Clota (UB), Albert Farré Ventura (UB)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 11:00h / Aula 2.44B

La construcció de memòries sobre el passat recent a l'Àfrica ha suposat l'aparició de models divergents de com documentar, recordar i explicar aquest passat. Des d'una mirada subalterna, postcolonial i decolonial, l'estudi de les memòries múltiples africanes ha viscut un auge en els últims anys. Els debats al voltant de les memòries a l'Àfrica i des d'una mirada local han estat un objecte d'anàlisi que ha volgut posar sobre la taula la importància de la creació d'uns relats històrics, socials i polítics, tots ells amb força implicacions epistemològiques, en la configuració i transformació de les societats africanes contemporànies. Les recerques realitzades o en curs han mostrat maneres diverses de voler construir memòries on la diversitat, les especificitats en tradicions cultural o la perspectiva de gènere hi tinguin una veu pròpia.

En els casos d'estudi que inclouen un context de conflicte, postconflicte o conflicte tancat en fals, les tensions i les divergències apareixen de forma més evident, així com les respostes i estratègies de construcció de memòries més arrelades a un territori concret. A la vegada, la construcció no-estatal d'aquestes memòries locals i la inhibició dels mateixos estats és un punt clau en el qual cal aprofundir. És per tot això que s'imposa una necessitat per promoure estudis sobre memòries locals en espais de conflicte, postconflicte o conflicte tancat en fals que revisin el present de les societats africanes contemporànies des de la construcció del seu relat memorial i inserir-les en un marc local, nacional i transnacional.

Comunicacions

Els conflictes a la zona de l'Àfrica dels Grans Llacs: El seu impacte en el moviment migratori regional / [Firmin Dusabe](#)

Qué nos dicen los "lugares de memoria" de la trata transatlántica de esclavos en Benín / [Juan Ignacio Incardona](#)

"Is there a Northern question?" Acholiland a l'alba de la Uganda postcolonial: memòries en disputa / [Víctor González Clota](#)

Llenguatge simbòlic i vudú al final del règim duvalierista a Haití / [Joan Gimeno Prats](#)

Unapproved Conflictes tancats en fals a Moçambic. La reparició de grups armats de la Renamo a Sofala des del 2012 i el conflicte armat de Cabo Delgado des de 2017 / [Albert Farré](#)

39. Els museus etnològics davant dels reptes futurs : sostenibilitat i desenvolupament local

Coordinació: Xavier Roigé Ventura (UB), Jordi Abella Pons (Ecomuseu de les Valls d'Àneu)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 13:30h / Sala de Juntes 3er pis

Simposi amb la col.laboració de la Xarxa de Museus Etnològics.

Els museus etnològics, que foren determinants a finals del XX en el desenvolupament de la museologia catalana i en l'expansió de l'antropologia, afronten actualment diferents reptes conceptuals, museològics i de gestió. Entre d'altres, els museus debaten qüestions com el discurs a transmetre, la forma de presentació de les transformacions socials, la renovació museogràfica, la formació de noves col·leccions i les estratègies vers la comunitat local. Catalunya té, en aquest sentit, tota una sèrie d'experiències de museus etnològics, especialment de caràcter local, que necessiten ser estudiades i investigades per conèixer millor l'evolució de la museologia etnològica catalana, intentant veure les seves influències teòriques i organitzatives i el seu posicionament a nivell internacional. La Xarxa de Museus Etnològics, en aquest sentit, coordina els principals museus per fer-se present a la societat i promoure noves iniciatives museològiques. El simposi admetrà comunicacions tant acadèmiques com experiències dels propis museus, posant èmfasi en els reptes relacionats amb la sostenibilitat cultural i el desenvolupament local. Més en concret, es suggereixen comunicacions que tractin aspectes com anàlisi de renovacions museogràfiques, accions vers les comunitats locals, mecanismes de participació social, iniciatives a través de les xarxes socials, experiències d'exposicions sobre aspectes socials contemporanis, accions desenvolupades durant la COVID, estratègies de museologia social, etc. Amb el simposi es vol establir un fòrum de debat i discussió sobre les transformacions dels museus, el seu i el seu rol dins de l'antropologia catalana.

Comunicacions

Museu Terracota, promotor del patrimoni immaterial terrisser / [Olga Ralda Bas](#)

El Museu del Blat de Cervera. Societats pageses i alternatives agràries / [Marc Verdés i Oliva](#), [Carme Bergés Saura](#)

El Museu Etnològic del Montseny. Reflexions sobre estratègies de participació en el desenvolupament d'una comunitat. / [Jordi Tura Masnou](#)

Museums' International Collaboration: Case Studies of Cross-border Exhibitions in China and Japan in the 21st century / [Jinghao Tong](#)

Els reptes del Museu Etnològic i de Cultures del Mon. Cap una nova estratègia museològica / [Carles Vicente Guitart](#)

Museus satèl·lits a Catalunya: Perspectives antropològiques sobre les transformacions dels museus i la sostenibilitat cultural / [Alejandra Linares Figueruelo](#)

Museus, xarxes de coneixement, patrimoni etnològic i societat civil: un estat de la qüestió des de la perspectiva del Servei de Recerca i Protecció del patrimoni etnològic / Roger Costa Solé, Rafel Folch Monclús, Rosa M. Canela Balsebre

Projecte per la casa de la festa a Vilanova i la Geltrú / Marc Masana i Artigas

Anàlisi de les polítiques i espais de memòria de les Terres de Ponent des d'un punt de vista etnològic / Júlia Moncasí Borràs

Els museus d'etnologia de Catalunya porta oberta a la cultura i formes de vida contemporànies / Josep Manuel Rueda Torres

Arxius onírics: Reptes a l'hora de recollir i compartir relats en els marges / Gemma Celigueta

Els museus etnològics a Catalunya i la sostenibilitat cultural / Xavier Roigé Ventura, Iñaki Arrieta Urtizberea, Jordi Abella

¿Museos sostenibles? Una aproximación a la incorporación del concepto de sostenibilidad en los museos etnológicos de Catalunya. / Alejandra Canals Ossul

Presentacions de llibres

Aula 2.15

Dimecres 24 de gener

11:00h La depresión y su recuperación una etnografía feminista y corporal de María Zapata Hidalgo.

11:30h Gegants de barri de Manuel Delgado.

12:00h La imatge que mai no acaba. Un viatge per l'antropologia visual, des del cinema etnogràfic fins a la intel·ligència artificial de Roger Canals. Presenta: Joana Soto Merola

Dijous 25 de gener

9:00h La raison Lexicographique. Découverte des langues et origine de l'anthropologie, d' Alexandre Surrallés. Presentaran: Gemma Orobítg (UB), Montserrat Ventura (UAB) i l'autor, Alexandre Surrallés (LAS - EHESS, Paris)

9:30h Infraespecie: del fin de la naturaleza al futuro salvaje de Aníbal G. Arregui

10:00h (Con)textos. Revista d'antropologia i investigació social. Presenta: Anna Peñuelas Peñarroya i Ainhara Del Pozo Nogales

10:30h Revista Perifèria. UAB. Presenta: José Luís Molina

11:30h Revista de música i cultura popular, núm. 49. l'abril de 2023. Presenta: Montserrat Solà (editora).

12:00h Recordando a las tatas. Mujeres domésticas y esclavitud en Marruecos (siglos XIX-XX) de Josep Lluís Mateo Dieste

12:30h Machismo y cultura jurídica de Caterina Canyelles i Gamundí

13:00h La seducció de l'antropologia de Joan Prat. Presenta Jordi Roca.

Divendres 26 de gener

10:00h Marie Andrieu, una salvatge occitana de Gerard Horta.

10:30h I tenia cor. Treball sexual, violències i resistències de Livia Motterle.

11:00h Tú a Soria, yo a Barcelona. O cómo cambian las vidas queer en función de dónde vivamos d'Ignacio Elpidio Domínguez.

11:30h Categorías desbordadas d'Olga Jubany, Jordi Roca; Fabiola Mancinelli.

12:30h Entre camins, bruixes i tempestes: les creus del Vilassar històric. Presenta Laura Bosch i Jordi Montlló

13:00h Humanisme i posthumanisme. Eines per a unes ciències humanes en moviment, de A. Vayreda i F. Núñez (coords.), M. Martínez, B. Enguix, J. Martí. Presenta Ismael Montserrat

Taules rodones / Tallers

Laboratori: La vida social dels algoritmes: un laboratori tecno-antropològic

Coordinació: Xavier Garcia Curado (Gamma UX), Aníbal Garcia Arregui (UB), Marta Rico Iñigo (UB)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30 / Aula 0.10A

Les noves intel·ligències artificials són només la punta de l'iceberg. Per sota, hi ha una ja antiga, invisible i incontestable estructuració algorítmica de la vida social. Des de fa dècades, les relacions socials de tot tipus (laborals, d'amistat, d'oci, romàntiques, de parentiu) estan mediades per aplicacions descarregables en tecnologies digitals. Aquestes aplicacions contenen algoritmes que ens orienten en l'espai digital d'una manera molt específica i personalitzada. Si en el món físic era l'habitus o hexis corporal (en termes de Bourdieu) el que determinava les nostres posicions i disposicions en el camp social, ara són els algoritmes els que exerceixen d'estructura estructurant. El problema és que, a diferència dels hàbits corporals, els algoritmes no els veiem, estan dissenyats per uns pocs il·luminats, i requereixen un alt coneixement tècnic per a la seva contestació sociopolítica. És a dir, les nostres relacions estan configurades per actors socials silenciosos, invisibles, i poderosos.

En aquest laboratori volem plantejar uns exercicis pràctics i demostratius per "desemmascarar" el rol social dels algoritmes, és a dir, per mostrar com estructuraven les nostres relacions. Es convidarà als i les participants a disseccionar, de manera guiada, el codi d'un algoritme per entendre quin és el seu funcionament predictiu, per tal de veure en quin punt del codi i com s'introdueixen biaixos socials. Seguit de l'exercici pràctic, s'obrirà un espai de diàleg i reflexió a propòsit de les possibles intervencions de l'antropologia en l'àmbit de les tecnologies digitals, els algoritmes, i l'emergència de les intel·ligències artificials.

Taller: Noves línies la recerca antropològica a través de la imatge

Coordinació: Roger Canals Vilageliu (UB), Gemma Orobitg Canal (UB)

Dimecres 24 de gener / 11:00h a 13:30 / Aula 0.30

Aquest taller està obert a recerques contemporànies d'antropologia que incorporin l'audiovisual com a tècnica i llenguatge d'investigació i de representació. Hi tenen cabuda pel·lícules, foto-assaigs, curtmetratges o treballs sonors, entre d'altres. L'espai és conceput més com un taller que no pas com un cicle de projeccions: discutirem amb els autors o autores els reptes ètics, metodològics i formals que han hagut d'encarar per realitzar les seves investigacions a través de les imatges. Des d'una perspectiva multi-modal, insistirem en com aquests treballs s'insereixen en recerques que poden

donar lloc a altres resultats científics (articles, llibres, exposicions, per exemple) i que tenen a més a més un compromís amb la gent que hi participa, fent èmfasi en la col·laboració i el retorn. El taller està obert a tot tipus "d'estils": des del documental etnogràfic fins al cinema experimental o inclús el joc amb l'animació o la ficció. Es poden presentar treballs en curs. El taller servirà així com a espai de discussió per a avaluar les seves potencialitats conjuntament.

Taula rodona: Lletres que travessen fronteres. L'impuls de la literatura africana a Catalunya

Coordinació: Yolanda Aixelà Cabré (IMF-CSIC), Itzea Goikolea-Amiano (IMF-CSIC), Iñaki Tofiño (IMF-CSIC)

Dijous 25 de gener / 9:00h a 11:00h / Aula 1.16

Aquesta taula rodona planteja reflexionar sobre la relació que existeix entre memòria, història i literatura. L'objectiu és posar de relleu els leit-motiv que vertebrin relats, perspectives i punts de vista. En aquest cas, es proposa que l'antropologia s'endinsi des d'una perspectiva dels estudis post/decoloniais, en la presència i el rol que la literatura africana i magrebí té a Catalunya a partir d'algunes obres concretes. Així, Yolanda Aixelà-Cabré i Itzea Goikolea-Amiano proposen debatre respectivament, d'un costat amb l'annobonés Juan Tomás Ávila Laurel a partir de la seva experiència escrivint, *Dientes blancos, piel negra* (Bellaterra 2022). De l'altra, es planteja dialogar amb l'autor marroquí Youssef El Maimouni, a partir del seu treball *Cuando los montes caminen* (Roca Editorial 2021). L'interès principal és prendre consciència dels estrets vincles que mantenen les històries i memòries d'aquests autors amb un passat colonial català i espanyol que segueix presentant dificultats a l'hora de fer-se espai i obtenir ressò entre el públic català i de l'estat.

Taula rodona sobre ètica a la pràctica antropològica i el procés d'institucionalització dels controls en els comitès d'ètica

Coordinació: Cristina Larrea Killinger (UB), Diana Mata Codesal (UB)

Dijous 25 de gener / 11:30h a 13:30h / Aula 1.16

Les particularitats de la nostra pràctica com antropòlogues impliquen unes complexitats ètiques que no s'avenen a controls externs que puguin establir-se de manera no contextual i, per tant, no fàcilment estandarditzables. Tradicionalment ha existit una gran discrecionalitat pel que fa a les qüestions ètiques en cadascun dels i les antropòlogues en el desenvolupament de les seves recerques, sovint en un context d'escassetat de recursos disciplinaris, epistèmics i docents pel que fa a la complexitat ètica de la nostra pràctica (Estadella 2022: 10). Les entitats finançadores de la recerca i les revistes científiques cada vegada més demanden que els projectes de recerca puguin acreditar de manera externa el compliment de certs requisits ètics. La forma

més habitual d'aquest control extern pren la forma dels comitès d'ètica de la recerca. En aquest moment totes les universitats públiques catalanes compten amb comitès d'ètica de la recerca que han de donar el seu dictamen favorable, com requisit legalment establert, per a iniciar qualsevol recerca que impliqui "directament persones, material d'origen humà, dades personals, animals d'experimentació o agents biològics" (Comitè d'Ètica de la Universitat de Barcelona 2020: 12). En aquesta taula rodona volem debatre la situació actual d'institucionalització dels controls ètics en el treball amb persones, tot generant un espai per poder reflexionar sobre el paper que volem tenir com antropòlogues en els espais institucionals que s'estan establint en les nostres universitats i institucions de recerca.

Espai de debat: La recerca antropològica i el lloc de l'etnògraf. Reflexions des de l'experiència

Coordinació: Víctor Bretón (UdL)

Dijous 25 de gener / 18:30 a 20:00h / Saló Víctor Siurana

Ponents:

Mei Trueba. Universitat de Sussex

Mireia Campanera. Universitat Complutense de Madrid

Ferran Estrada. Universitat de Barcelona

L'objectiu de la taula és tenir un intercanvi d'impressions sobre les raons que ens han portat a orientar la nostra recerca cap a on l'hem orientat, és a dir, sobre la relació entre l'investigador i el seu camp etnogràfic. La idea és aplegar diferents mirades sobre les circumstàncies que fan que, de vegades, la mirada etnogràfica es canalitzi cap a universos socials i culturals llunyans mentre que, en d'altres ocasions, l'interès pugui orientar-se vers mons propers i fins i tot propis.

Taula rodona: Professionalització de l'antropologia: on som i cap a on anem

Coordinació: Guillermo Soler García de Oteyza (ACPA), Roger Costa Solé (ACPA)

Divendres 26 de gener / 10:00h a 12:00h / Aula 0.30

L'Associació Catalana de Professionals de l'Antropologia (ACPA) proposa aquest espai de reflexió i discussió sobre la situació laboral dels antropòlegs i antropòlogues, més de deu anys després de la implantació dels estudis de grau. Quines sortides professionals tenen? El perfil i capacitats de l'antropologia són prou coneguts pels contractants? Els nous graduats surten prou preparats per enfrontar-se al mercat laboral? Quines vies hi ha per a trobar feina (o per crear-la)? A partir de la presentació de dades obtingudes per l'ACPA i de diferents testimonis, el debat s'obrirà a la participació dels assistents.

CLOENDA

Sobre els camins de l'antropologia catalana amb Joan Prat (URV) i Montse Clua (UAB)

Divendres 26 de gener / 13:30h a 14:30h / Saló d'actes 2on pis

Documentals

Presentació de treballs audiovisuals. Antropologia visual: metodologies, especulació i reflexió teòrica

Coordinació: Elisenda Ardèvol (UOC), Eduard Ballesté (UOC)

Dimecres 24 de gener / 15:30h a 17:30h / Aula 0.30

Carla Alba Pulido, *Representar La Alpujarra. Reflexiones polifónicas desde y a través de la Antropología visual* (59:12 min)

Roger Canals, *El color dels esperits* (10:01 min)

Alkim Erol (UB); Juan Francisco Cuyás (UB), *NASA CHAPEA Mission: Ground Control through Speculative Fiction* (3:28 min)

Juan Francisco Cuyás (UB) i Roger Canals (UB), *El viatge de les Murtis* (21:43 min)

Dijous 26 de gener / 15:30h a 17:30h / Aula 0.30

Marta Rallo Arnau (ICA i ACPA), *Fer poble com a reflex de fer país (Caramelles)* (19:57 min)

Vicent Pallarés (ASCUMA - Associació cultural del Matarranya); Silvia Ysamat (UB) *El cicle de la vida als masos del Matarranya (13 o 29)* (40 min)

Exposicions

“Abans miràvem la lluna per tot” de l’Ecomuseu de les Valls d’Àneu. Lloc: passadís claustre planta baixa del Rectorat

La lluna, els estels, i tots els fenòmens relacionats amb el cel, la nit i la meteorologia han estat i estan molt presents en la cultura i les formes de vida del Pirineu. La declaració del territori del Parc Nacional d’Aigüestortes i estany de Sant Maurici com a reserva i destinació *starlight* és una bona oportunitat per investigar, recollir i documentar la meteorologia i la seva influència en la vida quotidiana del segle XIX i principis del XX en el Pirineu.

Aquesta exposició és el resultat d’una recerca bibliogràfica, documental i oral duta a terme per l’Ecomuseu de les valls d’Àneu i el Parc Nacional per tal de recollir testimonis, històries i relats que tenen com a base la relació de la meteorologia amb les formes de vida local.

"Exvots. Miralls de l'agraïment" del Museu Etnològic i de Cultures del Món.

Lloc: Museu de Lleida.

Visita guiada dimecres 24 de gener a les 12:00h pel seu comissari: Josep Roca Guerrero

Els exvots tenen una funció doble: són la representació del prodigi i alhora, quan s’exhibeixen en temples o capelles, són un testimoni col·lectiu de la comunicació amb l’èsser transcendent o diví. L’agraïment es fa públic i explícit, a través d’un objecte que és una ofrena, perquè l’acció benefactora es torni a produir si torna a caldre. Per aquest motiu, la producció d’objectes votius (exvots) constitueix un dels elements distintius de la religiositat popular arreu del món.

Visita gratuïta a museus i al conjunt patrimonial de la Seu Vella

Durant els 3 dies de congrés es podran visitar gratuïtament tots els museus de Lleida i també visitar la Seu Vella (es necessari mostrar el rebut d’inscripció)

Protocol contra l'assetjament

El 3r Congrés Català d'Antropologia es compromet a crear les condicions per oferir un punt de trobada lliure d'assetjament i discriminació. Per això, ens comprometem a promoure un espai acollidor per tothom, sense discriminació per raó de gènere, identitat i expressió de gènere, orientació sexual, discapacitats, etnicitat, aspecte físic, edat, religió, status socioeconòmic o acadèmic, lloc de naixement o altres línies d'opressió.

No tolerarem l'assetjament, la discriminació ni el comportament violent dels participants i les participants al Congrés en qualsevol de les seves expressions.

En aquest sentit, considerem que un comportament inacceptable inclou, però no es limita a:

- Assetjament o discriminació en qualsevol forma.
- Comentaris o comportaments verbals ofensius, irrespectuosos, intimidatoris o insultants que reforcin les estructures socials de dominació relacionades amb àmbits com el gènere, la identitat i l'expressió de gènere, l'orientació sexual, la discapacitat, l'etnicitat, l'aparença física, l'edat, la religió, la classe social, el lloc de naixement o qualsevol altra línia d'opressió.
- Intimidació deliberada, seguiment o assetjament.
- Contacte físic no desitjat.
- Atenció sexual no desitjada.
- Amenaça real o implícita de dany o perjudici professional o financer.
- Recomanar o encoratjar qualsevol dels comportaments anteriors.
- Abús físic, verbal o psicològic, assalt o comportament violent dels i les participants al Congrés en qualsevol forma.

Es preveu que en el cas que una persona sol·liciti aturar qualsevol conducta d'assetjament o inacceptable es pugui donar resposta de forma immediata. Aquesta política contra l'assetjament exposa les nostres expectatives per a totes aquelles persones que participen al Congrés, així com voluntaris, personal de locals, de servei i altre.

Si una persona que participa al Congrés realitza qualsevol comportament d'assetjament, l'organització del Congrés prendrà totes les actuacions necessàries contra qui l'hagi realitzat, que poden comportar l'expulsió del Congrés, sense cap devolució, o, fins i tot, la notificació a les autoritats si és el cas.

El Congrés posa a disposició de totes les persones que ho requereixin un telèfon de contacte per adreçar les demandes inicials d'atenció, ajuda i suport de les persones que declarin haver estat assetjades o víctimes de conductes irrespectuoses, i iniciarà les accions que consideri necessàries en coordinació amb l'organització de l'esdeveniment i d'acord amb la persona demandant.

Si us plau, no dubteu en contactar si ho requeriu, o amb qualsevol dels membres de l'organització del Congrés. Tots els informes seran confidencials, tractats amb seriositat i resolts amb celeritat.

Si experimenteu o presencieu un comportament que constitueixi una amenaça immediata o seriosa per a la seguretat personal o pública, notifiqueu-lo al 112.

- Telèfon mòbil Punt Lila Congrés: 629 882 441
- *Centre d'Igualtat d'OPortunitats i Promoció de les Dones DOlors Piera: Carrer Jaume II, 71 (edifici polivalent, despatx 0.20) Universitat de Lleida Tel. 973702757, 973703396 i 973706623 cdp@udl.cat www.cdp.udl.cat*
- *Grup d'Atenció a la Víctima (GAV) Comissaria Policia de la Generalitat – Mossos d'Esquadra a Lleida
C/ Sant Hilari, 38
25008 Lleida
Tel. 973 70 00 50 / 112 / 088*
- Hospital Universitari Arnau de Vilanova: [973 24 81 00](tel:973248100)

[Guia de recursos de prevenció i atenció de la violència masclista a Lleida](#)